

19 ALUMIN

18

17

16

15

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14

Monetis antiquis.

. Nonnulla (inquit) propter
vt sunt, qui minus quam quin-
os habent, id est, quinquaginta
runciorum. Eadem summam
as comprehendit, vt in num-
uenitur nanque solus nuda tan-
one aureus, & adiunctus cum
: numinus aureus: vide vocem

De Solido.

monetæ genus est, quem æreum
non legi, quanuis alij triplicem
t, æreum, aureum, argenteum.
t const. 30. §. curatorum. Vbi sic
Græco legitur. πεντήκοντα νομίσματα
, id est, quinquaginta solidi au-
n septuaginta duo auri libram
ant Imperatoris Alexandri edi-
otiescunque. Cod. de suscepto,
otiescunque (ait) certa summa
ro tituli qualitate debetur, aut
nsmittitur, septuaginta duos so-
ratur accepta. Quanuis voces il-
ta duo, quæ in hac lege insunt,

C 5 mendosus

O P V S C V L A

L I B E R A L I V M

Artium, Magistri Barrienti
Salmanticae profes-
foris.

De Periodorum siue ambituum distinctionibus.

De Periodis ordinandis.

De Monetis antiquis ad Castellanas pecunias re-
ductis.

De Coloribus & eorum significatis.

De Calendis.

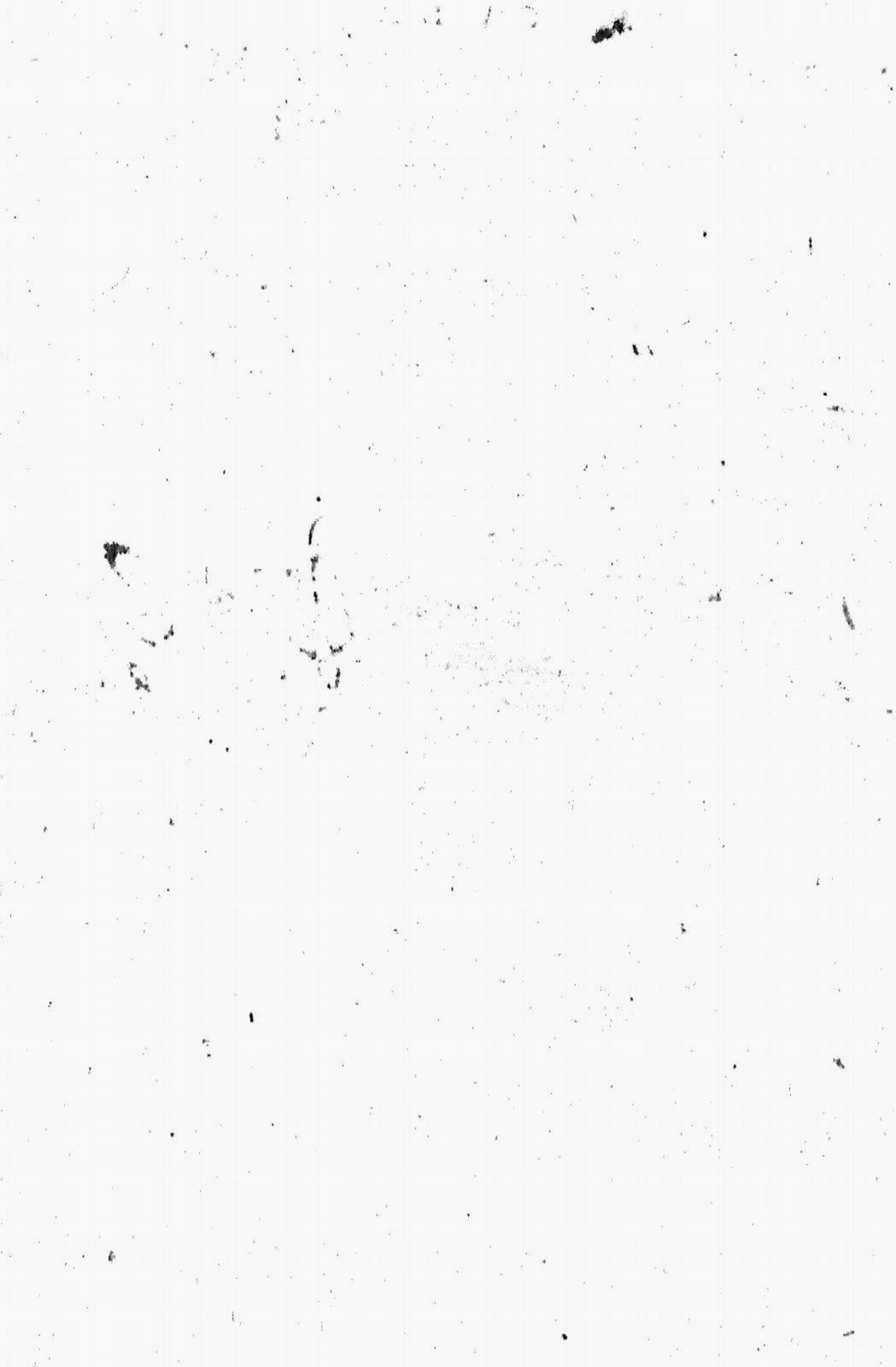

W. de P. de S. de S.

S A L M A N T I C A E,
Expensis Simonis à Portonarijs.

Cum Priuilegio.

1573.

Licencia.

DON Phelippe por la gracia de Dios, Rey de Castilla, de leon, de Aragon, de las dos Sicilias, de Hierusalem, de Nauarra, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galicia, de Mallorcas, de Seni Ita, de Cerdenia, de Cordoua, de Corcega, de Murcia, de Jaen, de los Algarues, de Algecira, de Gibraltar, Duque de Milan, conde de Flandres, y de Tyrol, &c. Por quanto por parte de nos el Maestro Barrientos nos fue fecha relacion, diziendo q̄ uos cō licencia nuestra auia des impresso un libro intitulado *Partium orationes Syntaxeos*: y otro intitulado *Lima Barbarei*: y otro intitulado *Sinonymorū liber*. Los quales eran utiles y prouechosos a los estudiantes y otras personas q̄ los leyessen, suplicãdonos los mandassemos uer y daros licencia para los tornar a imprimir, o como la nuestra merced fuesse: Lo qual uisto por los del nuestro cōsejo, y como en los dichos libros se hizo la diligencia q̄ la pragmática por nos agora nueuamente fecha dispone fue acordado que deuiamos mādardar esta nuestra carta para uos en la dicha razon, y nos touimos lo por bien. Por la qual damos licēcia y facultad para que por esta uex podays tornar a imprimir los dichos libros que de suso se haze mención sin por ello caer ni incurrir en pena alguna, y mandamos que la dicha impresion se haga de los dichos libros originales que uan rubricadas todas las hojas, y firmado al fin del de Luis Fernandez de Herrera nuestro escriuano de camara de

los que residen en el nuestro consejo y que despues de impresso no se pueda uender ni uenda sin que primero se traygan al nuestro consejo, juntamente con los dichos originales para que se uean si la dicha impresion esta conforme a ellos e se os de licencia para los poder uender, tasando ante todas cosas en el nuestro consejo el precio a que se uuiere de uender cada uolumen so pena de caer e incurir en las penas contenidas e la dicha pregmatica y leyes de nuestros reynos: e mas de la nuestra merced y de diez mil maravedis para la nuestra camara: dada en madrid a diez dias del mes de Abril de mil y quinientos y setenta e un años.

El Licenciado
Menchaca.

El Doctor
Durango.

El Licenciado
Fuen Mayor.

El Licenciado Don
Antonio de Padilla

El Doctor
Redin.

El Licenciado
Contreras.

Yo Iuan Fernãdez de Herrera secretario de camara de su Magestad la fize escriuir por su mãdado por a cuerdo de los de su consejo.

El Rey.

DOr quanto por parte de vos el maestro Barrietos, nos ha sido fecha relacion que vos auia des fecho y compuesto vn libro intitulado, *Lima Barbaricij breuissimæ in somnū Sapiones explanationes*, y otro intitulado *Annotationū silua*, y otro intitulado *Sinonimorum liber*, y otro de *Periodorum siue ambituū distinctionibus de periodis ordinādis de Monetis antiquis ad Castellanas, reductis de Calendis, de Coloribus & eorum significatis*. Y otro de *partium orationis Syntaxeos*, los quales eran muy vtiles y prouechosos a los estudiantes, y otras personas q̄ los leyessen, suplicando nos los mandassemos ver y daros licēcia, para que vos, o la persona que vos nombrasse des y no otra alguna pudicisse imprimir y v̄der los dichos libros, o como la nuestra merced fuesse, y nos tuuimos lo por bien: y por la presente vos damos licencia y facultad a vos el dicho maestro Barrientos, o a quien vuestro poder uaiere, para q̄ por tiempo de seys años primeros siguiētes que corra y se quenten desde el dia de la fecha desta nuestra cedula en adelante vos el dicho maestro Barrientos, o la persona que vos nombrare-

A 3 des,

des, o vuestro poder vuiere, y no otro pue-
dan imprimir y vender los dichos libros en
estos nros reynos: lo pena, q̄ la p̄sona, o per-
sonas, q̄ sintener v̄ro poderlos imprimirē
o v̄diere[n], o hiziere[n] imprimir o v̄der, o
traxeren de fuera parte impresso, pierdan la
impressio[n] y los moldes y aparejos cō que
los hizieron, e incurra[n] mas cada vno dellos
en pena de treynta mil m̄s: la qual dicha pe-
na se reparta en esta manera. La tercera par-
te para la persona q̄ lo acusare, y la otra ter-
cia parte para n̄ra camara y fisco, y la otra
tercia parte para el juez q̄ lo sentēciare: con-
tāto que despues de impresso, lo traygays a
tallar al n̄ro conējo. Y mandamos a los del
n̄ro cōsejo, presidētes y oydores de las n̄ras
audiencias, alcaldes, alguaziles de la n̄ra ca-
sa y corte y chācillerias, y a todos los corre-
gidores, asistentes, gouernadores, alcaldes,
alguaziles, y otras qualesquier justicias de
estos nros reynos, q̄ os guardā y cūplā, y ha-
gā guardar y cūplir esta n̄ra cedula, y cōtra
lo en ella cōtenido no vayā ni passen en tiē-
po alguno, ni por alguna manera. Fecha en
Madrid a. 23. dias del mes de Septiēbre, de
1566. años.

Yo el Rey.

Por mandado de su Magestad.

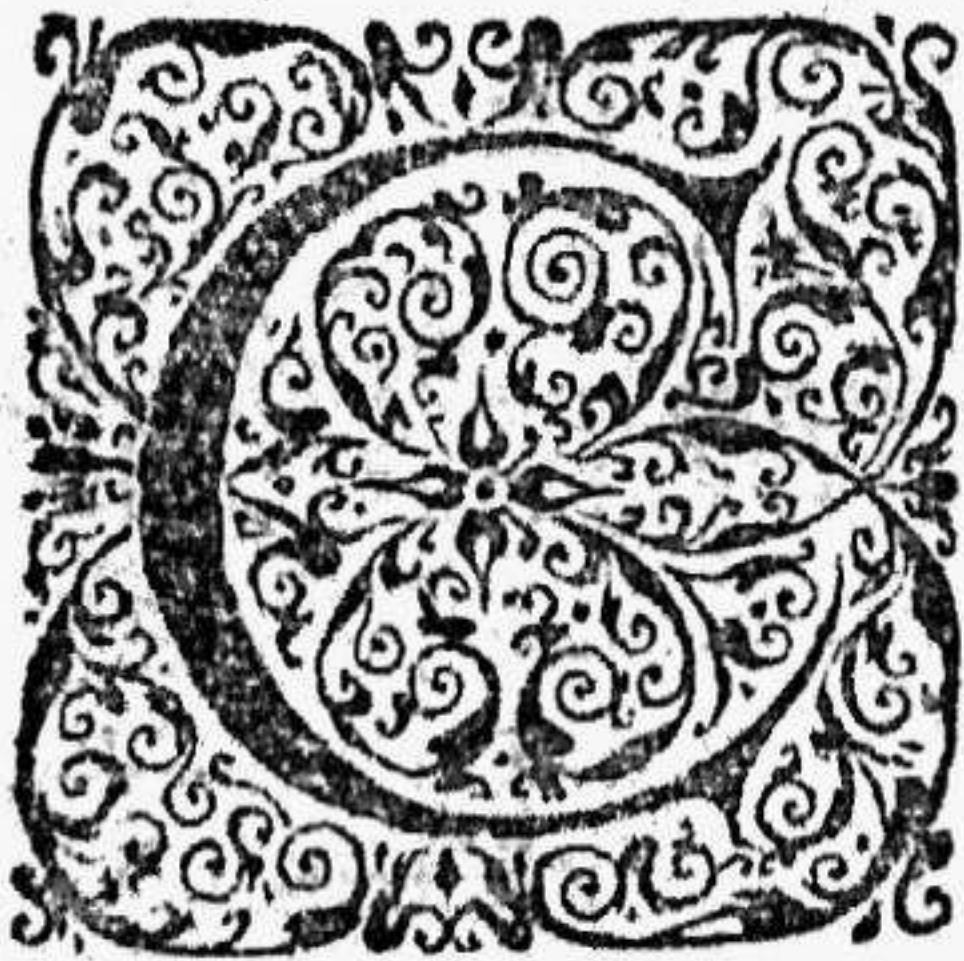
Antonio Perez.

MAGNIFICENTISSIMO
Iohanni Christophoro Cal
ueto Stellæ Barchinonensi, Historico
Cæsareo, Magister Barrientus
summum bonum.

V M aliquid putare soleas, esse meas
nugas (Stella clarissime) non tibi mi-
randum est si solita mea petulantia,
te uirum grauissimis maximi Cæsa-
ris historijs scribēdis occupatū atque intētum hu-
iusmodi ludicris, à rebus serijs abstrahā. Hęc meā
audaciam tibi profectò imputabis, tu enim (quæ
tua humanitas est) huius licentiæ fores tam paten-
ter tua uirtute mihi aperuisti, ut qua data ingre-
di non dubitarem. Quis enim nisi stolidus ac men-
tis inops occasionem adeò inspiratam amitteret?
In mea igitur culpa tibi ignosces, maiorem nanq;
te scio, & animo concepi, quam huc descensurum
putem. Cæterum tuæ reconditissimæ scientiæ sum-
ma amplitudine, tuiq; nominis umbra, hos culices
elephantos uideri, cum intelligerem, frōtem per-
fricui, teq; in illis nuncupare, atque tanquam nu-
mini literarum sacro dicare, sum ausus: qui ut Ne-
storeos annos uiuas, Deum optimum Maximum
precor. Quod facis, quæq; facias, prospere simul
& feliciter tibi cedant.

A D H V M A N A R V M L I
terarum auditores, Magister
Barrientus.

V M Tirūculis ac in re literaria nouitijs leuissimiq; terrores obstant, quominus ad sui literarij itineris finem perueniant, eum professorē de eis bene meritum ducimus, qui studiorum viam, stratis munit, offensiones vitat, cōpendia monstrat, cliuos, iuga, abrupta loca, & præcipitia quo pacto fugiant, vel saltem cū per ea eundum sit; quomodo sine magno corporis & ingenij detrimento subeant, ostendit. Duo iuuenibus Grammaticæ tyrocinium ingrediētibus, maxime necessaria esse, experientia, quæ artem facit, docet: primū discipulis periodorum, siue ambituū distinctiones, ac interpuncta, quibus nostri tēporis calcographi vtūtūr, explanare (quæ potissima interpretationis pars est) deinde, qua ratione periodos ordinent, certa methodo & clara instituere: quæ duo quantum tyronibus & in regrāmatica mini ne adultis ac versatis, tum oneris, tum laboris & molestiæ leuēt, quantumq;

tumq; expeditiores ac alacriores, iter inceptum, his intellectis (illi præsertim qui constructionis latinæ rudes sunt) peragant, omnibus huius artis Grammaticæ institutoribus notum satis esse arbitror. Ad hæc ex huius discipline traditione, illud iam sublimius discet auditor, vbi sermo sit sustinendus & quasi suspendendus, vbi mora & respiratio, in orando, vel legendo sit facienda. Alioquin si interuallis incite orationem interrumpit, maximam obscuritatē lectioni vel orationi afferet. Proinde, Quintilianus ad eò hæc distinguendi virtutem laudat, vt sic doceat. Virtus autem distinguendi fortasse sit parua, sine qua tamen esse nulla alia in agendo potest. Quamobrem optimi auditores hæc vobis in præsentia minimo impendio libenter impertimus: his nostri discipuli instructi, mirum quàm citissimè ex limosis ac palustribus huius artis locis, in literarum bonarum, fastigium euadunt. Quibus lucubratiunculis si faueritis, eisque æquo animo indulseritis, quid spei in me sit reliquū, in alijs grandioribus vigilijs (Deo Opt. Max. annuente) facillimè experiemini.

Quin. II.
cap. 3.

Ioannis Dòminici Florentij
Romani.

PLV S tibi:quàm pulsus Capitoli ex arce Camillo
Gallis, Roma suo:debet libera plaga.
Barbariem procul hinc arces, Barriente, nitore
Conspicuo illustris Stellæ animate tui.
Nec miror Stellam quòd nunc, Barriente, sequaris,
Sydera, qui assidue mente, animoq; subis:
Divinae undè tibi foecundi pectoris artes,
Dulcior Hyblæo sermoq; melle fluens.
Ergò age disiecta latè caligine profer
In solem arcanas, antiquitatis opes.
Sermoni ornatum, vim nummis, redde colori
Nomen, eris porrò magnus Apollo tuus.

5

De Periodorum siue ambituum distinctionibus discendi studiosis.

MNIS Latina verborum series, cōnexio, & compositio ex comprehensione constat, quàm ambitum, periodum, circuitum, continuationem, & circumscriptionem Cicero appellat. Quod etiam Quintilianus testatur, inquiens, hic ambitus siue Periodus est, quæ sensum finit: quam sic Aristoteles diffinit. λέγω δ' ἐπερισσόον λέγειν ἔχουσαν ἀρχὴν καὶ τελευτὴν αὐτὴν καὶ συντήν. Id est dico autē Periodum quæ principium & finem ex se habet. Principium vero & finem, ex se Periodum ipsam habere, Aristoteles asseuerat, quia proprijs finibus concluditur, vt perfectam atq; absolutā sententiam, perficiat: & vt ipse vltra tradit, est locutio perfecta ad exitū perducta. Hermogenes sic definitio, ἔστι μὲν οὖν περίοδος κυρίως, ὅ τοῦ ὅλου ἐπιχειρήματος ἀναγκαστικὴ, τῆς ἁλῆς καὶ κλίσεως ἀπὸ τοῦ ἀ. i. Est igitur Periodus proprie, totius Epicherematis valde necessarius conuentus, & quodam modo clavis. Auctore Quintiliano genera periodorum duo sunt, alterā simplex, cum sensus

Cicer. *Brutus* & *de clar. orat.* & *in orato.*

Quin. li.

2.c.4.

Arist. li.

3.c.9. ad

Theo.

Hermo.

li.4.c. de

Period.

Quin. li.

2.c.4.

sensus

Sensus vnus longiore ambitu circunducitur: alterum quod mēbris, & incisis constat: hoc compositum ego vocito. Vocat Quintilianus periodum, tum vnam orationē sensum concludētem, quam notitiam Grammatici appellitāt, tum totam sensus seu locutionis comprehensionem. Hæc ergo periodus colis (quæ membra Latini dicunt) colon autē, ex cōmatis, (quæ cæsa) componitur. Habet periodus mēbra duo, & quatuor, & aliquando plura, à Cicrone quatuor senarijs versibus, aut ipsius spiritus modo determinatur. Eā igitur verborū seriē nostri tēporis calographi quinque; characteribus, siue sectionibus, aut interpunctionibus distingunt, quæ glossematis ac interpretationis vim habent, e, nemo est qui ambigat, & (vt tradit Cicero) legenti delectationem afferūt, inquit enim, distincta, alios, & interpuncta, interualla delectāt. Adeo hoc verum est, vt series orationis connexa, ac sermonis ductus sine distinctionibus obscurior ac difficilior appareat, autorisque sensus frequentissime perichitetur, & pereat. Inde Quintilianus tradit, pronuntiationem esse dilucidam, si oratio sit distincta. i. vt qui dicit, & incipiat, vbi oportet, & desinat. Quod sine interpunctis non posse fieri perspicuum est: & vt ipse ait, viciosa

*Cicc. li 3
de orato.*

*Quin. li.
ii. c. 3.*

De Periodorum characteribus.

Hieron.
in Esaiæ
prolog.

Charactères quibus prisca illa ætas contenta fuit, (Diuo Hieronymo teste) duo sunt. Comma, & colū, his verbis. Sed quod in Demosthene & Tullio solet fieri, ut per colla scribantur & commata. Quæ consuetudo vsque ad nostra tempora durauit. Cæterum præsens ætas in multos alios characteres ac distinctionum genera (ut clarior scriptura reddatur) excogitauit. Quæ numero quinque sunt.

1. Comma.
2. Colum.
3. Clausula.
4. Distinctio interrogans.
5. Hemicycli parenthesis.

Quin. li.
9. c. 4.

Comma incisum vertitur Latine (autore Quintiliano tradente.) At illa connexa series, tres habet formas, incisa, quæ *κόμματα* dicuntur. Membra, quæ *κῶλον*, & *περίοδος*, quæ est, vel ambitus, vel circunductum, vel continuatio, vel cōclusio. Ab Aquila Roma *οὐρανίον* dicitur.

Aris. li. 3
ad Theo
do. c. 9.

Deducitur à verbo *κόπτω* quod incido significat. Est (autore Aristotele) τὸ ἐτερον μέρος τῆς περιόδου. Id est, est altera pars huius, periodi

De Periodorum characteribus. 8

di intellige. Aquila autem Romanus sic definit: est cæsum pars orationis, nondum ex duobus aut pluribus verbis quid quam absoluti significās. Ab Hermogene sic. *κόμμα δ' ἔστι σὺνθεσις διανοίας μικρότερη κώλου*, Id est, comma est compositio sententiæ breuior membro. Quod eodē teste, quatuor aut quinque aut sex syllabis constituitur. Nam (vt idem docet) si sententiā in duabus syllabis perficiatur, comma est. Quintillianus sic definit, est sensus non expleto numero conclusus. Comma igitur, id est, singulas orationes hemicyclis distinguimus, hoc est medijs pūctis, quæ, c. quodam in lineæ sine hoc modo: figurantur. Eis vtendum est in singulis orationibus, quas Grammatici notitias appellitant, nos etiam dyastoles: sensus enim ibi non concluditur, vt, virtutem amplectimur, omnes qui volumus, insignes haberi. Cicero, vt plurimum potestas data est augēdæ dignitatis tuæ, nihil prætermisi in te ornādo, quod positū esset, aut in præmio virtutis tuæ, aut in honore verborū. Ponitur & hic character in singulis orationis partibus, quando oratio articulis distincta est, Articulū vocat. Cic. cum singula verba interuallis distinguntur cetera oratione: sic, erat malus, infidus, sacrilegus, foedisragus, corrigeret eam magister sua do-

Hermo. li. 4. c. de spiritu.

Quint. li. 9. c. 4.

Cicer. li. 20. ep. 13

Cice. li. 4. ad Heren.

De Periodorum Characteribus.

Cic. li. 4.º *op.* **et** trina, & bonis moribus. Cic. Nō enim his rebus pugnavimus, quibus valere poteramus, cōsilio, autoritate, causa, quæ erant in nobis superiora. Eo etiam vtuntur aliqui in Parenthesi, hoc modo, scelerate, quid te movit, non alio appellaberis nomine, vt me de luderes? **ve**rum pessimum distinctionis genus est.

De Colo.

Colum membrū est iatinè, (vt vertit Cicero) cuius definitio apud Hermogenē **Cice. de** hæc est, κῶλον δὲ ἐστὶν ἡ ἀπερτηπένη δίανοια, **Id**
dia. ora- est, membrum est perfecta sententia. Apud
to, & de Quintilianum est sensus numeris conclusus,
orato. sed à toto corpore abruptus, & per se nihil
Quint. efficiēs. Ex quorū quatuor ad summū Perio
li. 9. c. 4. dus cōstat. Si enim hūc numerū excedit, nō
periodus, sed πνεῦμα vocabitur. i. spiritus, qui sic ab Hermogene diffinitur. πνεῦμα μὲν οὖν ἐστὶ σὴνθεσις λόγου δίανοια ἀτάρτιζον, ἐν κῶλοις καὶ κομμασι μετρούμενον, πρὸς τὴν διάρρησιν τοῦ πνεύματος κατὰ τὴν φωνὴν τοῦ λέγοντος. Id est, spiritus igitur est cōpositio orationis sententiā perficiens, membris & incisus metiens, ad tenorem spiritus secundum vocem dicentis. Vbi igitur oratio finit, sensum illum perficiens, attamen non periodum, ibi duo puncta
eta

ſta ſignantur, quæ colun dicimus. Vt, te de-
 fendūt amici: colunt propinqui: amāt ciues:
 in vno quoque horum mēbrorum ſenſus per-
 fectus in eſt, ceterum quoniam orationes quæ
 ſequuntur, quibus periodus abſoluitur, con-
 nectūtur ſuperioribus, ſingula cola duobus
 punctis ſignamus, ſequitur nanque, cūcti om-
 nia bona tibi imprecantur: te ducem expe-
 tunt.

De clauſula.

Clauſula ſeu diſtinctio, quam punctum
 alij nominant, eſt ſignum ſegregans in-
 tellectum & ſpiritum recreans prolatoris.
 Hæc clauſulæ ſeu puncti definitio à Francis
 co Nigro aſignatur. Hoc in ſine periodi, quæ
 clauſula dicitur, vbi tota ſententia clauditur,
 eſt ſignandum: eo enim quando ſenſus eſt im-
 pletus, vtemur. Vbi (vt Quintilianus ſcribit,) Fran.
Niger in
arte Grã
mati.
Quinti.
li. ii. c. 3.
 iam erit diſtinctio, quia inde alius incipit ſen-
 ſus. Habet etiam locum in prænominiſus ac
 cognomiſus, cum ea vna duntaxat litera
 ſcribimus. Vt. M. T. C. & in hoc nomine Re-
 ſpublica & ſimilibus: vt Reipub. cauſa muſta
 ſunt toleranda: & Tribunus ple. cōſulit. Po.
 Rom.

Punctum, clauſulam ego vocito, iuxta il-
 lad Ciceronis: clauſulas & interpuncta verbo

De Periodorum Characteribus.

rum animæ interclusio & angustia spiritus
Cice. li. 3 attulerunt. Interpuncta vocat Cicero reli-
de orato. quos characteres extra punctum vt comma,
colum, & clausulam, quam Quintilianus di-
stinctionem.

De distinctione interrogante.

Distinctio interrogans, quam punctum
interrogationis alij appellitant, in ora-
tione interrogante ponitur, puncto & supra
illud apice signato hoc modo? Inscriptum
cum occurrerit, erit illud membrum pro-
nunciandum, in principio voce modice de-
Virg. li. flexa, & in fine accuta. Vt illud Vergi-
. A. Eni. lij. Quæ te genitor sententia vertit? scribi-
Ibidem. mus etiam hunc characterem in acclamatio-
nis membro. Vt illud eiusdem: Mè re in-
cepto desistere victâ? Nec posse Italiâ. Teu-
crorum auertere regem?

De Hemicyclis Parenthesis.

Hemicycli parenthesis duobus (altero re-
cto, altero inuerso, hoc modo notantur
(). Inter hos duos characteres clauditur sen-
sus ab eo, qui est in oratione, diuersus. Fit
Quint. li. enim (autore Quintiliano) dum continuatio-
p. 3. ni sermonis medius aliquis sensus interuenit.

Lati-

Latinè eodem teste, interpositio siue interclusio vertitur: Virgilius. Ego hanc vitulam Ver.
(ne forte recuses bis venit ad mulctram, bis nos alit vberè factus) de pono.

De dictionum characteribus.

Calcographi in quouis scripti genere 3.
ter characteres extra periodum vsurpant. Primus vocatur virgula diuisionis aut sectionis: quæ vnâ virgula sic - aut duab⁹ sic - describitur, & finem versus ponitur, quando vocabulum non finitum est. Vt,

Magnū victi-gale est parsimonia.

Secundus est apex, seu virgula quædam, quæ in vltima dictionis syllaba describitur, non vt ibi accentū enunciemus, sed vt vocē declinabilem ab inflexibili distinguamus, vt ponè, porrò, palàm, quòd, verùm, cæterùm.

Tertius est duæ virgulæ superiori parte iunctæ, inferiori autem disiunctæ, hoc modo[^] à quo significatur, accentum collocari in illa syllaba, supra quam est: vt Latîa, Lûcia, Adamântinus, Amigdâlinus, Procêrus.

Quartus est duæ virgulæ huic/contrariæ, quæ in parte inferiori concurrunt, in

De Periodis ordinandis.

superiori vero distinguuntur sic ô quo intelli-
gimus, syllabam, supra quã est, breuem esse,
vt âries.

Quintus est virgula reãta oblique posita
supra alicuius dictionis vocalem, qua mone-
mur, vocalem illam esse longam, quæ descri-
bitur, sic. Sextus ^ᾠ ᾠ græcè, latinè subunio, seu
connexio potest appellari: character est quo
duæ dictiones conglutinantur, vt de integro
signantur sic.

Hæc de Periodorum distinctionibus.

De Periodis ordinandis.

PERuersum ordinem, sensum perturbare,
nemo nõ vel mediocriter in literis versa-
tus, fatebitur: illudq; non diffiteatur, necesse
est, si autorem latinum in alienam linguam
vertere, aut discipulis interpretari velit, nisi
exacte periodorum ordinem intelligat, &
seruet, autoris sententiam, aut autorẽ ipsum
non verti, sed inuerti potius. Propterea cha-
rissime auditor de ordinandis Periodis hæc
tibi tradere libuit: quæ si bene intellexeris,
tu ipse testis oculatus eris, quod nam cõmo-
dum inde consequaris.

Ali-

Aliquā Periodum interpretaturus, eam usque ad clausulam legat: deinde ad principium reuertatur, usque adeo comma, aut colū obuium sit, in quo verbū reperiatur, & si ibi non occurrerit, periodū legat, usque adeo inueniatur, quo inuento, vltterius non est progrediendum: postremo his seruatis præceptionibus sensum explanet, & ordinet, his peractis atque explanatis in reliquis cōmatis idem faciet, usque ad clausulam perueniat.

Quotiescunque vocandi casus siue vocatiuus adfuerit in oratione, incipe ab eo: si non, à nominatiuo: si hic non adest, a verbo, sine quo oratio esse nō potest. Vt illud hymnographi, Vt queāt, laxis resonare fibris, miragestorū famulitorum, solue polluti labij reatum Sancte Ioannes. Quæ sic iunges, sancte Ioānes solue reatum labij poluti, vt famuli queant, laxis fibris resonare miragestorum tuorum.

Nunquam à dictione recta, sed regenti *Virg. li.* est incipiendus ordo: vt illud vergilij. His ego *1. Aenei.* nec metas rerum nec tēpora pono. Non sic astruā, His, à a questos, ego &c. Sed sic, Ego nec pono metas rerum, nec tempora his. Si autem obijcias, vt & alijs in locis poteris argumentari, vel potius cantharic si oculis inui

De Periodis ordinandis.

diæ; aut de extractionis veneno suffusis aliorum labores extinguere, tanquam Basiliscus libet) quid attinet, aut quam literarum iacturam interpretans faciet, cum ordinem à voce, his, incipiat? Ad te (inquam) velut adultam & literis imbutum nihil pertinebit, ad tyronem autem maxime. Via opus est incipientibus (vt inquit Quintilianus) sed ea plana, & cum ad ingrediendum, tum ad demonstrandum expedita.

Si infinitiui modi verbum in propria natura captum adest in oratione, ordinem incipere non ab eo, sed à verbo vnde regitur. Vt illud, *Terent. in Andr. prologo.* *Non sic copulabis, verum mas, euenire, acō tecer, multo aliter, mucho al reues, intelligit.* Sed à verbo intelligit, incipies, sic *Verum intelligit, multo aliter euenire.* Dixi in propria natura captum, quoniam quando ponitur pro nomine, aut pro præterito imperfecto, optime ab eo incipiemus. Vt ibi, *posse, loqui, eripitur.* Sic *maritabis, posse, id est, potentia, loqui pro loquelæ, eripitur, auferitur.*

Terent. in Eunu. ac. 3. Sc. 1. Si verba modi indicatiui, & subiunctiui iungantur, ordo a verbo indicatiui sumendus est, vt illic, *Proniso quid agat Pāphilus. Et illud eiusdē. Vt grata mihi sint, quæ facio oia*

Ordo

Ordo inceptus ab obliquo est fugiendus, ut apud Cicer. Præterquam quod Reipub. Cice. li. consulere debemus. Non incipiam ordinem 10. ep. 1 ab obliquo, Reipub. Ut illud eiusdē. Mag. Ibidem. næ tum diligentia est, tum etiã fortunę. Nō iunges, Magnæ diligentia, de gran diligen- cia, est, es: sed à verbo est. In oratione tamen Virgi. li. infinitiui modi vtriusque vocis rectæ ab æ- 1. Aenei. cusatio inchoabimus, sic: Me ne iliacis oc- Verg. li. cumbere campis non potuisse? Quoniam 4. Aenei vim suppositi habet.

Cōiunctiones & aduerbia in periodi prin- Cic. li. 4 cipio obuia, ante cæteras voces ordinantur. ep. 4. Ut Vergil. At Regina graui. Cice. Ego ve- Cic. li. 4 ro Serui vellem. ep. 4.

Si ablatiuus absolutus primam orationi sedem occupauerit, statim est ordinandus. Cic. li. 10 Cice. Recitatis literis oblata religio Cōmu- ep. 3. to est. In alijs locis eum cōiunge, quando oc Cic. li. 10 currerit, Ut illud. Omnia summa consecu- ep. 3. tus est, virtute duce, comite fortuna.

Aduerbium semper ante dictionem cui Terē. in adiūgitur, in quacunq; orationis parte sit de Eunū. ac. bet cōglutinari: ut Est isthuc datum profe- 3. Sc. 1. cto. Huius ordo erit, profecto isthuc.

Nunquã adiectiuū ante substantiuum est astruendū, sed sustātiuū primū locū occupa- Teren. bit, vt. Magnas vero agere g̃ras Thais mihi. ibidem.

De Periodis ordinandis.

Cice, li.
10. ep. 1.

Parentesim longam ad finem periodi ordinabis: vt Cui satisfeci vel ætate vel (si quid etiã hoc ad rem pertinēt) gloria. Si autem breuis est, quando occurrerit in membro, iunges. Vt illud eiusdem: sed & te aliquanto ante (vt spero) habebimus.

Ibidem.

Præcepta supradicta non seruantur, in quibus vel quibusnam in quocunq; sit casu, est ordo inchoandus à suo antecedenti. vt, Eunuchum quem dedisti nobis, quas turbas dedit. Sic adiungam. Eunuchum, el Eunucho, quem, el qual, dedisti, &c.

Terent.

Dictiones negatiuæ nullus & nemo, ordinem ab eis incipi, exoptant: vt illud, Neminem introire video, exire neminem.

Cice, li.
10. ep. 7.

Quando comma post vnã aut duas dictiones in periodi principio sine verbo sequitur, verbum est intelligendum ex præcedenti sensu, aut ex sequenti. vt Cic. vna, quod publicis literis omnia sum persecutus, altera, quod Marcum Varisidium &c. Vna, intellige ex præcedenti, res me breuiorem facit. Sic efficies in altera. aut debes verbũ ex sequenti sensu venari, quod frequētissimum est: Vt illud, nam quis, in ea fortuna quæ mea est, & ab ea vita, quam in me cognitam hominibus

arbitror, & cum ea spe, quam in manibus habeo aut sordidum quidquam pati, aut perniciosum concupiscere potest? Quod sic ferrum minabis atq; connectes, Nam quis potest, aut sordidum quidquam pati, aut perniciosum concupiscere, in ea fortuna, quæ mea est? Sic intelliges in eo commate, & ab ea vita: scilicet: & quis potest, aut sordidum quidquam pati, aut perniciosum concupiscere, ab ea vita? &c. Sic efficies in illo commate quod sequitur, Et in ea spe.

Hæc de ordinandis Periodis.

De Monetis antiquis, Castellanis pecunijs collatis.

Satis inter certissimos quosq; autores & Arist. li. I. c. 6. Politicorum principem Aristotelem constat hominum commercia rerum permutatione, antequam metallum in pecuniarios usus deveniret, facta esse: ut vel nostris temporibus ab Hispanis in India occidentali, & in Africa in regione Senegæ effici compertum est. Metallis iam inquit illud omnibus indubitatum, auro, argenteo & ære signato, primo antiquos non usos fuisse: sed potius rudia & informia frustra, vel laminas nota ponderis impressa (teste Aristotele) pro signata pecunia nu-

Ibid.

De monetis antiquis

Pli. li. 33 merasse. Postea vero metallo signato vfi
c. 3. sunt: Nā apud Romanos Seruiū Regem pri-
mum æs signasse, Plinius autor est, cum an-
tea nec argento quidē signato Romani vte-
rentur. Apud Græcos id primus Phædo fa-
Strabo; ctitavit (vt Strabo tradit) sic apud alias natio-
li. 8. nes alij. Abrahamum Genesios. cap. 23. qua-
dringentos siclos argenti probatæ monetæ
publicæ: pro Sare vxoris suæ sepulchro ap-
pendisse legimus, annis ante Christum na-
tum duobus milibus ferè nam fuerint anni.
1903. Cumque adeò inconstans ac variū mo-
netarum pretiū & pōdus extiterit, hacq; de
causa nostris temporibus vel antiquos auto-
res explanare, vel nostris monetis nomina in-
dere, sit arduum atque difficile, in hoc opu-
sculo libuit antiquos nummos ad Castellana-
rum pretium reducere, indeque ad cæteratū
nationum collationem calculus erit certus:
& id quod Castellanis nūmorum generibus
proprius accesserit, non nimis anxio illo nec
scrupuloso examine & pondere conferam.
Illud animaduersione dignū, olim ex stan-
no ac plumbo nummos cussos fuisse, vt pa-
tet in. l. lege Cornelia cauetur. ff. ad. l. Corne.
de falsis. Clazomenos nummis ferreis vfos
fuisse, & Dionysiu Syracusanum plumbeū
nummum percussisse. Aristoteles scribit.

Aristol.
li. 2.

Omne

Omne metallum signatum, nūmum, mone- **De re fa**
 tam: aut pecuniam appellamus. Vt. l. num- **miliari. c.**
 mis depositis. ff. de in litem iurando. Nu- **16. c. c.**
 misma moneta est imaginem Regis aut Im- **20.**
 peratoris impressam habens: vt ibi, ostendi-
 te mihi numisma census, id est, ostendite mi- **Math. 22.**
 hi inscriptionē in nummo factam. Vide. l. nu-
 mismatum. ff. de vsu fructu & quemadmo-
 dum, &c. Cumque olim ponderaretur metal-
 lum, ex ponderum nominibus sepe quid mo-
 neta valeat, considerandum est.

De Romanis monetis.

OMne monetarū genus præcium variat-
 se cuncti pro comperto habent: prop-
 terea stabilē ac firmum earum valorem sig-
 nare maximus est labor: Cæterum prætij va-
 rietatem quoties oportunitas se obtulerit,
 pro nostra virili parte assignabimus.

De Aſſe & eius partibus.

AB æredici, Mar. Varro. lib. 4. ling. Latī.
 scripsit. Est idem quod libra seu pōdo
 vt. l. scribit Quintus Martius. ff. de auro &
 argē. legato, in duodecim vncias diuiditur.
 vt,

De monetis antiquis

vt. l. interdum. & l. seruū. ff. de hæred. instit.
Sed solēnis (inquit) assis distributio in duo-
decim vncias fit. Fuit æneus ex nostratibus
pecunijs Castellanis quatuor teruncios va-
lens, quatro marauedis. Tantulo pretio illo
tempore libra æris constabat. Hoc pretium
apud Euangeliographū intelligitur ibi, non

Cornel. ne duo passeris asse veneunt? Et illud **Corne**
Ta. Li. 1. liij. Taciti, Denis in diem assibus animam &
Annaliū corpus æstimari. Diurnum nanq; militis, sti-
pendium id erat. Quando as est argenteus
(quoniam quælibet vncia septem denarios
efficit) octogintaquatuor denarios compre-
hendit, ex nostris Castellanis regalibus nona-
ginta nouem efficiēs, sextertijs demptis
scu ducatos Castellanos nouem, quorum qui-
libet vndecim regales contineat. Deinde (vt
tradit Plinius) cum impēlis bellicis Respub.
Pli. li. 33. Romana non sufficeret, cōstitutum, vt asses
3. sextantario pondere, idest, duarum vnciarū
ferirentur, & sic totus as. 24. teruncios vale-
bat. Postea Hannibale Romanos urgente.
Quinto Fauio Maximo dictatore asses vncia-
les facti. & tunc as. 48. tertijs stabat. Postre-
mo lege Papyriana semūtiales asses fuere ita
vt as valeret teruncios. 96. Omne argenti pō-
dus duodecies vel decies auctum idem auri
pondus facit, vt libra argenti ducatorū nouē
est,

est, ex auro autem erit. 108.

De vncia.

Assis partes propria nomina habent. vt. l. seruum. ff. de hered. insti. quarū prima est vncia. Quæ quando est ærea, ex Castellana moneta, cornatum & ferè semissem valet Hisp. cornado y medio, poco menos. Si est argētea denarijs septē stat, ex nostris regalibus octo & quarta parte regalis nostri. Hisp. ochoreales y vn quartillo, semiteruncio dēpto. In mēsuris est idem quod pollex, idest, pars duodena pedis. Vnde Diuus Hieronymus in Iobi prologo literas vnciales appellauit, hoc est pollicis magnitudinem referentes. Sic. lib. 3. ca. 7. Regum Grositudo autem literis trium vnciarum erat, vbi Hebræi quatuor digitos interpretantur. Tres nanq; pollices quatuor digitos faciunt.

Semuncia

Media onça.

Sescuncia

Onça y media.

Sextans.

Dos onças.

Quadrans.

Tres onças.

Triens.

Quatro onças.

Quincunx

Cinco onças.

Semis

Media libra o seyson

Septunx.

Siete onças.

(ças
Bes

De Monetis antiquis

Bes	Ocho onças.
Dodrans	Nueue onças.
Dextans	Diez onças.
Denx	Once onças.

Fanius
apud Pri
scianū li.
de pōde-
re ex mē
suris.

Vncia argenti regales octo valet cū quar-
ta regalis parte. Hisp. ocho reales y vn quar-
tillo. Si est aurinouē ducatos. octo drachmas
valet. Vnde Fanius, vncia fit drachmis bis
quatuor. Vncia ab vno venire scripsit Mar-
Varro. li. 4. ling. Lat. eius nota vt docet Vo-
Iulius est. --

De Sextante.

Plin. lib.
33. c. 10.
Titus Li.
li. 2. ad ur
be cond.

SExtans seu sestans duas vncias habet. Ex
pecunia Castellana, cum as sit duodecim
vnciarum, semiteruncium & cornatum ferè
valèt. Hisp. vna blanca, y casi vn cornado.
Quando as sextantarius erat, quatuor terun-
cios valebat. Quādo autem vncialis octo, cu-
jus meminit Plinius. Nam quod Agrippæ
Menenio sextātes æris in funus contulit. Ti-
tus Liuius. Extulit eum plebs sextātibus col-
latis in capita. Qui sextantes de primis intel-
ligendi sunt, nondū enim illa tempestate sex-
tantarij aut vnciales asses facti. Dum autem
as erat semūcialis, decem & sex terunciorum
erat. Eadē diligentia est adhibenda in cæte-

ris assis partibus. Erat mensuræ genus, vnde Trāquillus de Cæsare Augusto. c. 77. Quādo largissimè se imitaret, senos sextantes non excessit. Hisp. medio quartillo, valiendo el açumbre a deziseys marauedis. eius nota est tradente Volusio. = .

De Quadrante.

PECUNIÆ genus est ex nostris terunciū valēs, erat nanque quarta pars assis tres vncias habens, de quo in Euangelio. Ibi erit donec soluat vltimum quadrantem. Quorum centum erat pretium sportulæ apud Romanos. i. stipendium quod stipatoribus & salutibus dabatur. Martialis: Dat Baiana mihi quadrātes sportula centum. Idem iudicium & ratio est adhibenda in quadrante, quæ in sextante, nam quando as erat sextantarius, octo teruncios valebat, quando vncialis decem & sex, sic notat Volusius. = .

Mart. l. 1.

De Triente.

NVMMI genus ex nostris teruncium cornatum & fere dimidium valens. Hisp. vn marauedi, y vn cornado, y casi medio. Tercia pars est assis quatuor vncias habens. Iuuenalis.

De Monetis antiquis

Mart. li. Infelix nec habet quem porrigat ore trientem.

8. dphial Est mensuræ genus apud Martialem.

à Ruffi. Seruabor domine Ruffe triente tuo.

Idem Idem alibi. Denique trientes.

Mart. li. Quatuor Ciatos facit in liquidis, vncias vi
6. in bibē delictet sex. *Hisp.* medio quartillo menos dos
tes aquã. onças. Cuius nota est. = = .

De Quincunce.

Quincunx quinque vncias habet, tres se-
miteruncios & cornatum valens. *Hisp.*
tres blancas y vn cornado. Nota quincuncis
est. = - = .

De Semisse.

Semis sex vnciarum est duos habet terun-
cios, quando autem as duarum vnciarum
erat, duodecim teruncios comprehendebat,
quãdo vncialis viginti quatuor. Dictum quasi
semias. i. dimidium assis scribente *Varrone. li. 4.*
lin. *Lati.* de quo sic *Volusius*, Pars dimidia
semis vocatur. nota eius. 5.

De Septunce.

Septem vncias pendet, duos teruncios cor-
natum & semissem fetè pendens. *Hispa.*

Dos marauedis, y vn cornado y casi me-
dio, Qui ex auro etiam erant vt apud *Liuiũ*

con-

cōstat. Septuices auri (ait) in singulos pretiū *Liu. li. 3.*
 cōuenit. Qui ex nostra pecunia. 63. ducatos cō uel puni.
 ficit. Hoc pretio Casilinorum libertorum sin
 gula capita redēpta fuerūt. Apud Martialem *Mrt. lib.*
 ibi, si dubia est, septunce trahar: Est mensuræ *S. d'phia =*
 geus cyatorum septem capax, decem vncias *la Ruffi.*
 & dimidiam implens, faciens ex mēsuris Ca-
 stellanis, medio quartillo y la quarta parte de
 medio quartillo y mas media onça, dādo diez
 y seys onças al quartillo. nota est, S.

De Besse.

BEs. besis sic M. Varro, ac Volusius incli
 nant, octo vncias habere, Marcus Var-
 ro li. 4. De lingua Latina testis est, ait. n. Bes,
 vt olim des, dempto triēte. Valet idem quod
 duos triētes Cuius Cic. lib. 4. Ep. 14 ad Atti.
 Idibus Quintilis factum erat bessibus.

Apud Plin. lib. 18. cap. 11. genus est pōderis
 octo vncijs constans. Satis esse besses fermēti
 constituere.

Bes etiam genus est mensurę agrestis, vt ex
 Colu. lib. 5. cap. 1. patet.

Signatur autore Volusio sic - S - .

Laterculos bestiales vocat Vitruuius, tum
 lib. 5. cap. 10. tum lib. 7. cap. 4. octo pollices in
 longum extētos.

De Dodrante.

Dodrans nouem vncias habet, cum æris est, tres terūcios valet Hispan. tres m̄s.

*Mar. li. 8
ad Quintum.*

Cuius monetæ Martialis meminit.

Soluere dodrātem nuper tibi Quinte volebat Lippus Hylas, luscus vult dare dimidiū. Dictum quasi dempto quadrante sic. M. Varro, lib. 4. ling. Lati. notatur Dodrans. S Z.

De Dextante.

IN Dextante sunt vnciæ decem ait Volusius, inde deduci innuit Varro, lib. 4. De ling. Latina, quasi Dempto sextante, pro genere monetæ accipi nōdum mihi cōpertum.

Est mensuræ genus decem pollices habēs vnde Vitru. lib. 3. cap. 3. Vt neque crassiores dextante, neq; tenuiores dodrante sint collocatur. Dextantis nota secundum Volusium est, S = = = .

De Deunce.

*Mart. li
bro. 6. ad
Aulū de
Lusco.
Idē li. 7.
in philæ-
nim.*

Deunx vndecim vnciarum est. non legi vbi moneta sit, sed mensurę genus apud Martialem. Misceri sibi protinus deūces sed crebros iubet. idem, Quam septem vomit meros deunces. Hisp. medio quartillo y vn poco mas de la tercia parte de medio quartillo.

Est

De Monetis antiquis.

Est quoq; mēsuræ genus apud Columellam, vndecim digitos habens. Nota deuncis est, *Colu. li. 5. ca. 1.*

S = - = .
Sunt alia ab asse cōposita vt decussis pro decem assibus: sed pro pecuniæ genere nondum legi. centussis. i. centum asses, quatuor centos terūcios. idem quod corona Hispana. Persius Saty. 5. Centū Græcos curto centusse licetur.

De Teruncio.

Teruncius idem est quod quadrās, autore Volusio Martiano, in pecunia Castellana, est vñ maraūedi, Nam vt idem Volusius docet, sestertius quadraginta terūcios habet. Cuius numismatis meminit Cic. tum in alijs locis, tum lib. 2. Epist. 17. ibi, terunciū ne attingit. Habet tres vncias, autore Varrone lib. 4. ling. Lat. & propterea olim triuncis vocabatur, vt scribit Plinius. *Volusius li. de ponderibus. Pli. li. 33 ca. 3.*

De Denario.

Denarium decem libras aeris valere, testis est Plinius, Ex nostratibus pecunijs vñ regalem & sex teruncios facientē quauis Budeus drachmales faciat denarios triginta quinque teruncios valentes. Sed Denarius non est oētaua pars vnciæ, vñ drachma, sed septima, quemadmodū Georgius Agricola rectè pro

De monetis antiquis.

bat: Fuerunt & postea denarij, decem & sex assium autore Plinio, & hoc pretium, Volusij Mætiani tempestate, qui Adriani & Antonini philosophi æuo vixit, Denarius habet Scribit enim, nunc Denarius sedecim. Victoriatus & Quinarius octo, Sestertius quatuor asses valet: & tūc Denarius sexaginta quatuor teruncijs permutabatur, qui apud Euangelio graphos est intelligendus, vt ibi, Nonne ex denario cōuenisti mecū? Et apud D. Ioānem ducētorū denariorū panes nō sufficiēt eis, Augusti. n. Cæsarib⁹ temporib⁹. Denarius sexdecim asses valebat, Vitru. n. q̄ suos libros ei dicauit, sic lib. 3. c. 1. scribit inquit. Sic efficitur, vti habeat pos sexdecim dicitos, & totidem asses ærarius denarius. Character eius erat quidam asteriscus * cū potius litera. x. signari debeat, quæ decem significat, quoniam autore Varone denos æris valebat. Verum ad. x. discrimen ita signatus. Sed. x. vt ex Volusio patet sic debet describi. **Æ**. Quorum octoginta quatuor libram faciunt. Apud Cornel. Cel. Asterisco frequentissime signatur, singulorū (ait) P. II. * id est pondo duorum denariorū.

Ioan. c. 6

Varro. li.
4. lin. La
ti.

Cornel. li.
5. c. 18. c.
alij locis.

De Nummo.

Quando est æris, idem est quod sestertius

tius, decem teruncios valens. Hisp. diez in ara Cic. pro
uedis. Sicq; nummus sestertius, apud Cice. in Rabirio
uenimus. Erat & argenti, vt ex Plauto patet, posthu.
idem quod drachma continens, vt ex Teren- Plau. in
tio liquet. Erat & auri, cuius mentio est apud Aulu. la.
Cice. qui mille terūcios continebat (vt tradit ac. 1. Sce.
Dion) Aureum vero (inquit) voco id numis- 2.
ma, quod viginti quinque denarios comprehen Terent.
dit, & cum quilibet denarius sit quadraginta in Heau.
terunciorum, facit aureus nūmus mille tern- ac. 3. Sce.
cios. Quod imperator Iustinianus de succes- 3.
sione libertorum. §. sed nostra, cōfirmat, tra- Cic. Phi
dens nūmum aureum mille sestertijs. i. terun- li. 12.
cijs computari. Quamuis Theophilus in codi- Dion. li.
ce Graeco solidū habet quod idem est. Quos 55.
intelligit Sceuola in. l. Quintus. ff. de posi. vi-
ginti quinque nūmos (ait) quos apud me esse
voluisti. Sed nūmi aurei ratio difficillima est,
quoniam & pondus, & pretium, sæpenume-
ro variauit, vt rectissime Leonardus Portius
scribit. Nummi aurei frequentiores pōdere
duarum drachmarum inueniuntur. Et cum vt
plurimum aurum de cuplo pluris argento va-
leret. Aureus duplus coronam nostram duplā
continebit, teruncios nostros octingentes, &
sic erat nūmus aureus vnius drachmæ coronā
nostram simplam amplectitur, id est, terūcios

De monetis antiquis.

nostros quatuor centos. Inuenitur & aureus tantū in hac summa, sine nummi adiectione, vt. l. nonnulli. ff. de acusatio. Nonnulli (ait) propter paupertatem vt sunt, qui minus quā quinquaginta aureos habent. Vnde intelligimus illum pauperem haberi, cuius res familiaris quinquaginta millia terunciorum non excedebat. Aduocatus pro qualibet causa numerum centum aureorū excedere non debet. vt l. præses. ff. de extra ordi. cogni. quæ summa est centum mille terunciorum. Hisp. cien mil marauedis. Eandē summam excedere non debet magistratus in donis seu muneribus accipiendis. vt. l. eadē. l. ff. ad leg. Iul. Repetū. Est nummus aureus Phliippeus de quo Horatius, ducentos nummos aureos Philippeos dabin? Cuius etiam Plautus & Liuius meminere. Qui & Philippi, orum dicuntur. Legitur eius diminutium, aureolus apud Martialem.

Horat. li. 2. ep. 14.

De Victoriato.

Pli. li. 33 c. 7. **V**iginti terūcijs stat. Hisp. Tarja de aveyn te, o veynte marauedis, sic appellatus à victoria signo teste Plinio. Apud Quintilianum & Ciceronem eius mentio est, Denarij dimidium valebat, qui & quinaris dicebatur. Vnde Volusius Matianus scribit. Victoriatus

Quin. li. 6. c. 4.
Cic. pro Fonteio.

riatus

riatus enim nunc tantundem valet, quantum
quinarius olim. Cuius temporibus octo asses.
i. 32. teruncios vt idem tradit, valebat.

De Sestertio.

Sestertius in genere masculino est æris, &
decem teruntios valet: quoniam duas li-
bras & semissem amplectitur: qui cum adie-
ctione nummi, & sine ea inuenitur. Volusius
Mætianus qui Adriani & Antonini philoso-
phi temporibus floruit, docet quatuor asses
valere, id est, decem & sex teruncios, quia illa
tēpestatē, denarius sedecim asses valebat. In
genere autem neutro duas minas Atticas & se-
missem argenti habet, & quælibet mina cen-
tum drachmas, & quælibet drachma, quæ in
libram Romanam ingreditur, idem est quod
Denarius: sic valet decem mille terūcios, sem *In Epist*
per enim in genere neutro argēti est nō æris.
Signatur hoc caractere. HS, vt apud Cicc.
videbis. Apud autores sæpissime intelligitur
hoc nomen. vt. l. lecta est. ff. si cert. pet. Quin-
decim mutua numerata, intellige sestertia. In
iure quindecim sestertium, & quindecies sex
tertium idem est. i. mille quingenta sestertia.
Aduerbium numerale iunctum sestertio, no-
tam centenarij secum affert. Sic quoties inue-

De Monetis antiquis.

Tit. Liu. lib. 4. neris in autoribus decies sestertium, intellige decies cētena sestertia, duodecies sestertium, id est, duodecies centena sestertia Titus Liuuius, Qui summa trecenta millia vsque ad decies aēris, quinque nautas. Qui supra decies, septem, id est, decies centena millia. Cornelius Tacitus lib. 13. Sestertium quadringenties intelligenda sunt centena millia Suetonio. in Augusti cap. vlti. Millies quingenties professus. & vltra Quaterdecies millies. intellige, Centena millia sestertia. Græci sestertium pro teruncio sumpserunt, vt patet apud Iustinianum, De successione libertorum. §. sed nostra, vbi imperator ait, nummum aureum pro mille sestertijs computari: quamuis Theophilus solidum vertit, vbi Græce νόμισμα: quod idē est. Sic loco citato scribit ὥστε τὰ χίλια σεσέρτια ἐν νόμισμα ποιῆν. Quoniam apud Græcos νόμισμα pro solido, & nummo aureo, seu aureo sumitur. Vt. §. curatorum cost. 30. νομισμάτων χρυσοῦ πάρ' ἑκάστω. Vbi Holoander, solidi aurei, transfert.

De Aureo.

M Ille teruncios valet & solus inuenitur sine nummi adiectione, vt. l. nonnulli. ff. de

ff. de accusatio. Nonnulla (inquit) propter paupertatem, ut sunt, qui minus quam quinquaginta aureos habent, id est, quinquaginta millia terunciorum. Eadem summam nummus aureus comprehendit, ut in nummo leges. Inuenitur namque solus nuda tantum appellatione aureus, & adiunctus cum voce nummus: numinus aureus: vide vocem nummus.

De Solido.

Solidus monetæ genus est, quem æreum si inueniri, non legi, quanuis alij triplicem solidum faciât, æreum, aureum, argenteum. Erat aureus, ut const. 30. §. curatorum. Vbi sic in volumine Græco legitur. πεντήκοντα νομισμάτων χρυσῶν, id est, quinquaginta solidi auri. Quorum septuaginta duo auri libram olim conflabant Imperatoris Alexandri edito, ut. l. quotiescunque. Cod. de suscepto, & arca. Quotiescunque (ait) certa summa solidorum pro tituli qualitate debetur, aut auri massa transmittitur, septuaginta duos solidos libra feratur accepta. Quanuis voces illas septuaginta duo, quæ in hac lege insunt,

De Monetis antiquis.

mēdofas esse aliqui opinātur, & duo de quin-
quaginta, aut quinquaginta legēdum putent.
Et cum libra auri secundum nostra tēpora ap-
penfa duodecim vnciarum fit, vt apud Roma-
nos erat in vfu, & centum & octo ducatos va-
leat (cum ducatus vndecim regalibus nostris
ftet, qualibet nanque vncia auri nouē ducatis
apud Hispanos stat) solidus aureus fedecim re-
galibus, teruncijs decem & feptem constabit:
Vide Bartolum, & Bald. in. l. vltima. C. com-
munia delegatis, & Salic. in. l. illud. C. de sacro
sanct. eccle. Iurifconfulti solidos duarū drach-
marum argenti faciunt, duos regales nostros
& totidem teruncios valentes. Vide Alex. in
l. vltima. ff. de in ius vocando.

Pli. li. 33
c. 3. Si autem ex librā auri quadraginta octo fo-
lidi seu nummi aurei cudantur, quemadmodū
olim fiebat, vt patet apud Plinium, (Quauis
ibi corruptè legitur. XLV. M. Pro. XL
V I I L. putauit librarius, tres illas lineas III.
esse M.) Quilibet solidus erit duorum nostro-
rum ducatorum, regales viginti quinque fe-
re conficientium. & tunc duarum drachma-
rum erit qui in priscorum, legibus quādo Ro-
manum imperium florebat, sunt intelligen-
di. Hoc solidi pretium, si libra auri olim, vt
nunc æstimabatur: sicque primi solidi pretiū
in

in Alexandri legibus & tempore intelligitur: si lex non corruptè legitur. Præterea si libra Romana argenti, valoris nostræ libræ erat (nam quælibet vncia argenti octo regales nostros cum totidem teruncijs valet) & si librâ argenti quinos solidos valebat. Vt. l. vnica, C. de argenti pretio) quilibet solidus argenti decem & nouem est regalium Hispanorum, & terunciorum viginti nouem: & hi secundum hanc rationem, in legibus & tempore Imperatoris Constantini, qui nonaginta quinque annis post Alexandrum fuit, sunt intelligendi, vt ibi. l. Quicumque fugitium. Cod. de seruis fugi. Horum solidorum pretium vsque ad imperatorem Iustinianum, qui ducētis & decem annis post Constantinum fuit, est intelligendum, vt ibi. l. Alearum vsus. Cod. de religiosis & sumptibus funerum. Vbi Imperator non permittit, vltra vnum solidum ludere. Et cum nesciamus auri vel argenti libra, quanti illis temporibus taxaretur, ad nostri auri vel argenti valorem pecuniarū pretium æstimamus, cui dicta auri & argenti summa respondet, & inde colligetur. Ex his à nobis allatis constat, ab Alexandri Imperatoris tempore ad Constantinum solidorum pretium esse auctum.

Illud

De Monetis antiquis.

Illud insuper est aduertentum, solidum aureum, nummun aureum, idem esse. Iustinianus nanque. §. ultimo, de poena temere litigantium, in institutis solidos quinquaginta vocat, quos aureos nominat lex. Si Libertus, & l. in eum. ff. de in jus vocando. Item in. l. omnibus. Cod. de sportulis & sumptibus. Imperator Iustinianus solidos, & aureos vocat, usque ad sex solidorum summam (ait) sin autem alij: usque ad tres tantummodo aureos. Solidum vnius drachmæ pondere fuisse, quorum nonaginta sex libram auri implerent, quilibetque vno ducato Hispano staret, idest, vndecim regalibus Hispanis, aliqui scripserunt. quem in Esdra, & Paralipomeno intelligi, volunt: Hoc potissimum argumento ducti, quod hebraicè Adar cõn legatur: pro qua voce solidus transfertur. Et sic octo vnciam conficiunt. Et si libra est argenti, vnus solidus, vnum regalem nostrum simplum cum teruncio valet, male Vatablus loco citato putauit, solidum esse argenti. Imperatores Arcadius & Honorius. l. vnica. Cod. de collatione æris, iusserunt, pro viginti libris æris, vnum auri solidum à possessore reddi, & cum igno-

remus

*Esdr. li. i.
c. 8.*

*Paralipomeno. li. i.
c. 9.*

remus illo tempore quanti æris libra æstimaretur, solidi valorem nescire necesse est, in Hispania enim hodie pluris duobus regalibus comparatur.

Erant solidi principum vultibus signati . vt . I . solidos & . I . vniuersos . Cod. de veteris numismatis potestate . Solidos (inquit) veterum principum veneratione formatos . Quod multo ante factitatum esse comperimus, nam priscorum numismata imperatorum, & consulum, icones impressa habebant, vt in eorum pecunijs ab eis excussis videmus. In Euangelio enim Deus noster percontatur cuius est imago hæc, Hebræi respondent, Cæsaris. Multi asseuerant, solidum viginti si liquarum pondus completi, qui si erat æreus, regalem nostrum & quatuordecim teruncios valebat, si auri viginti regales comprehendit.

De AERE.

AES, æris, idē est quā as, quādo genus monetæ est, quatuor teruncijs constat. Hisp. quatro maravedis . De quo, Linius & alij

Plutar. alij meminerunt. Plutarchus scribit, Camillo
in uita a populo poenam quindecim millium assium
Camilli. indictam. Quam summam Lilius quindecim
millibus grauis æris costare, tradit. Et sic decem
denarium implent. Lex duodecim tabularum
apud Aulum Gellium, si iniuriam alteri faxit,
viginti quinque æris poena fuit. Postea sub-
Gel. lib. dit Gellius, quis enim erit tam inops, quem ab ini-
20. c. 1. iuria facienda viginti quinque asses deterreat?
Et lege Phania festis diebus centenos tantum
æris consumere licebat, Calendis tricenos, die-
bus priuatis denos.

De Argenteo.

ARgenteus idem est quod siclus, ut Regum
lib. 2. c. 18. patet: Dedissem (inquit) decem
argenti siclos. Deinde ait Iob: Si appenderes
in manibus meis mille argenteos: quatuor re-
galibus nostris & teruncijs totidem costans.
Matth. Vnde proditor Iudas, apud Matthæum tri-
c. 27. ginta argenteos accepit, qui faciunt regales no-
Gē. c. 37. stros centum vigintitres & dimidium. Sic Iosephus
Iose. li. 2 a fratribus suis viginti argenteis Ismae-
c. 3. anti litis fuit venditus. Quamuis Iosephus viginti mi-
qui. Iu- narum pretio venditum esse asseuerat. Vbi
dai. seu Calcographi, seu interpretis vitiū est. Hu-
Gē. c. 20. ius numismatis frequens mentio est in libris sa-
cris,

eris, vt ibi, Ecce mille argenteos dedi fratri tuo.

De Minuto.

Minutū est semiteruncius. Hisp. vna blā
ca Minuta nanq; duo terunciū, seu qua
drantem conficiunt. Vnde patet sensus apud Mar. c. 12.
Diuū Marcū de vidua loquentem. Misit duo
minuta, quod est quadrans. Et illuc Do. Lucas. c. 12.
nec etiam nouissimū minutū reddas, λεπτὸν
Græcè dicitur.

De Dupondio.

Dupondius, & dupondium dici, testis est
Marcus Varro lib. 8. de lingua latina, di-
ctum eodem teste lib. 4. à duobus pōderibus,
& lib. 8. duos asses pendere scribit. Et ibidem
genus pecuniæ esse asseuerat ex nostra pecu-
nia octo teruncios faciens. Hisp. ocho maraue-
dis. Nam (vt idem infrà tradit) dupondius &
semis idem est quod antiquus sestertius. Ego
autem præter hunc autorem, & Plinium lib.
33. c. 3. memini legisse apud Ciceronem in ora-
tione pro Quintio, sic aliqui legunt, si dipon-
dium tuus ageretur. quem locum corruptum
alij sentiunt. Ego audiui doctissimos viros du-
pondium pro teruncio vsurpasse, sed in quan-
to errore versentur, tu oculat⁹ testis esse potes

De

De Monetis Græcis quibus

Latini vtuntur.

De Talento.

Multiplex fuisse, et diuersi ponderis & cognominis, codices antiquos euoluentibus manifestum est. Verum duo erāt magis in vsu magnū, & paruum.

Talentum magnum octoginta minas Atticas continet, Mina autē centum drachmas, & libras Romanas octoginta tres, & quatuor vncias, quod argēti pondus faciebat ex regalibus nostris Hispanis. 8240.

Talentum paruum minis sexaginta constabat, Romanis, libris sexaginta duabus cum semisse, ex Hispani, regalibus. 6180.

Talentum Rhodium. 4500. Denariū erat, ex nostris regalibus. 5294. conficiunt.

Talentum Alexandrinum. 12000. denarios habebat, ex regalibus nostri. 14117. quoniam denarius quadraginta teruncios facit. Hisp. Quarenta maravedis.

Talentum Neapolitanum idem quod Talentum paruum valebat.

Talentum Syracusanum trium millium denariorum erat.

Talen-

Talentum Babylonicum septem millium.

Talentum Euboicum decem millium.

Talentum Hebraicum erat duplex, alterum centum minis stans, vt Iosephus. li. 7. c. 10. & hæ minæ erant Hebrææ, quarum quælibet triginta vncias amplectebatur, & singulæ vnciæ octo drachmas & drachma. 35. teruncios, regales nostros faciens. 24700. Alterum autem quadraginta minas habebat ex regalibus nostris faciens. 1235.

Vnde illa quinque talenta Evangelica, ibi, Domine quinque talenta tradidisti mihi, quæuis sint ex minori Hebræo, faciunt ex nostra moneta 561. ducatos, & regales quatuor, si autem velis, obijcere, talentum ibi esse genus quoddam numismatis aurei, quo Hebræi utebantur, idem quod Siclus valens teste Budæo. 4. Hisp. vn doblon de a quatro. Parua erat ista summa, qua seruus ille negotiaretur. Erat Talentu æreum de quo Exodi. c. 38. Hisp. vn quintal. vox ab Hebræis vsurpata קִיָּץ. i. cicâr hinc vox Hispana, quintal, prodijt.

De Siliqua.

A Rbor est, quam Hisp. algarrouo vocant, cuius fructus algarroba appellatur.

D

Intus

De Monetis græcis

Intus semen habens etiam Siliqua dicta. Græce *νεγάτιον*. Omnium ponderum minimum. Quando est numus æreus, duos terūcios quarta parte cornati dempta: quatuor tritici grana pendēs; characterus etiam vocatur. Quarum decem & octo drachmam constituunt: si est moneta aurea, valet viginti octo terūcios, de quibus intelligit Imperator Iustinianus const. 32 cum edicit: ex singulis solidis, non amplius quā singulas siliquas in usuram à creditoribus quotānis exigi debere. Lege Alciatū in l. frugum. ff. de verb. signific. Hoc ponderis genus Græce *νεγάτιον* vocatur cuius nota est Georg. Agri. telte, lib. 5. de pon. in fine. *R.*

De Obolo.

Obolus ex pecunijs nostratibus sex teruncios & semissem cum dimidio cornato efficit: quoniam oboli sex drachmā faciunt: hoc pretium habet quando drachma est denarij valoris. Quādo autem est triginta quinque terunciorum, obolus valet quinque teruncios & semissem, cum cornato, & tertia parte cornati. Hoc erat Simonis Terentiani coenæ pretium. Olera & pisciculos minutos ferre obolo, in coenā seni. Et obolus nō est vltima nummorum significatio, vt ibi vult Donatus, apud Græcos

Græcos omnium ponderum minimū est, de quo sic Phanius. Nam nihil est obolove minus, maiusve talēto. Siliquas tres habet, apud Græcos sex calcis constat: Suida sic tradente. ἰβολός δ' ἐπαρὰ ἄθην αἰγοισ, ἔξ ἐστὶ καλκῶν. Unde *Plin. lib. 21. c. ulti.* apud Plinium inēdum inesse manifestum est, cum scribat obolum chalcos decem habere. Signatur linea obliqua ac duobus punctis sic.

De Chalco.

Chalcus teruncium valet, quoniam sex obolum faciūt, vt ex Suida probauimus, hic æreolum ab aliquibus dictus, quem Græci in septem lepta seu minutias diuidunt, vt docet Suidas. Notatur sic. X. vt tradit Agri. lib. 5. De ponderibus.

De Scrupulo.

Scrupulum seu scrupulus cūm sit argenti, quoniam tres drachmam conficiūt, ex nostris pecunijs vndecim teruncios & semissem cum dimidio cornato valet, quod & aureum erat, vt patet apud Valerium Maximum: *Vale. lib. 4. cap. de pauper* Eadem gens (inquit) nullam ante scrupulum auri habet. Cuius pretium ex nostra moneta

E 2 . quatuor tate

De Monetis græcis

Cic. li. 4. ep. 16. ad Atti. quatuor regales & viginti quatuor teruncios facit. Ex Cicerone scrupulum argenteum fuisse constat, nec argenti scrupulum esse vllum ait. Martialis, Ergo nec argenti sex scrupula. Pondere sex siliquarum constat. l. Perpenſa. Cod. De Metallarijs & metallis. A Metallarijs metallum conducentibus octoni scrupuli exigebantur. Idem eſſe quod obolus aſſeuerare, delirium eſt. Scrupulus reſpectu denarij tredecim terunciorum erat cum cornato, quoniã tres denarium faciebant, Ex Plinio, ſi locus mendo vacat, ſeſtertij vicenis scrupulum auri valere ſcimus, hoc eſt ducentis teruncijs.

De Drachma:

Pli. lib. 21. c. 41. i. **D**RACHMAN Atticam ſex obolis cõſtare, denarijque argenti pondus habere, docet Plinius, & tunc quadraginta teruncios valebit: ſed drachma, communior, denario, ſeptima parte minor eſt, quoniam ſeptem denarij octo drachmas faciunt. & tunc. 36. fere teruncios valet. Tribus scrupulis conſtat. Erat & auri, vt Nehemiã. c. 7. Dederunt in theſaurũ operis auri drachmas viginti millia. Et tũc valet coronã noſtrã Hispanã antiquã. Diez reales y diez maravedis. Signatur læbda Græco oblique

oblique scripto ◀ . autore Georgio Agri. li.
5. de ponde.

De Tetradrachmo.

Hanc vocem in Epistolis Familiaribus le-
ges. Autore Liviō tres denarios valebat:
cū quatuor drachmas significet. Illi enim de-
narij, de quibus hic Livijs, quatuor scrupulos
obtinebāt, qui & Tetracini nuncupabantur.
Verūm denarius frequentiori vsu tres scrupu-
los habuit. Tetradrachmū igitur quatuor re-
gales & quatuor teruncios valet Hisp. vn real
de aquatro, y quatro maravedis.

Li. 12. ep
13. Lii.
li. 4. bel.
Maced.

De Didrachmo.

Dos regales & totidem teruncios valet, *Math. c.*
De quo in Euangelio, Nunquid magister *17.*
vester soluit didrachmum? Id erat tributum
quod imperatori Romano soluebatur.

De Statère.

Idem est quod tetradrachmum, nam *Mat*
thæi. c. 17. Stater in piscis ore inuentus, pro
domino ac seruatore nostro, & Petro da-
tus fuit, & tributū quod imperatori Romano

D 3 daba-

dabatur, erant duæ drachmæ, id est, duō regales nostri & totidem teruncij, quem argenteū
Hiere. c. fuisse, ex Hieremia manifestum est dicente,
 32. Appendi ei argentum, septem statêres, & decem argenteos. Quod sic cōnectes, Appendi argentum, statêres argenteos septem & decem.

De Siclo.

Siclus erat aureus quadraginta & sex regales nostros pendens. Erat etiam argenteus, quatuor regales & totidē teruncios ex nostra pecunia cōtinēs. Hinc Diuus Hiero. c. 3. Ezechi. siclus autem. i. stater, habet drachmas quatuor. Genesios. cap. 23. legimus, sepulchrum Saræ marito Abrahamo quadringentis siclis argenteis stetisse. Et lib. 1. Regum. c. 9. Ecce inuenta est in manu mea quarta pars sicli argenti. quam dabō viro Dei, vt annuntiet nobis viam nostram. In sacro eloquio argenteus, idem est quod siclus. Vt lib. 2. Regum. cap. 18 si appenderes in manibus meis mille argenteos. Quod Iosephus per siclos explanat, inquiring: Nec si mille siclos ei promitteret. Illud nanque libros sacros euoluenti in promptu esse debet vbi editio vulgata habet argenteum, Hebraicæ siclū legi. Siclus viginti obolos

Iose. li. 7
c. 10.

los habet secundum Moyſen. erat genus pon- Moses
 deris quatuor drachmis aut ſemuncia con- Exo. c. 30
 ſtans, vt Iosephus ſcribit, cuius verba ſunt in Ioseph. li.
 Græco. ὁ δὲ σίκλος νόμισμα ἑβραίων ὀνάττικόν 3. c. 12. an
 δέχεται δραχμὰς τέσσαρα. Cui Diuus Hiero- ti. Iud. et
 nymus iuſſragatur, vt docuimus docens, in Codi-
 idem eſſe quod ſtater. Vnde lorica Goliath cæ Græ-
 quæ quinq; mille ſiclos habebat, libras cētum co. cap. 9
 quinquaginta ſex, & vnciā vnā pende- D. Hier.
 bat. Dū libra ſit Caſtellana ex decem & ſex vncijs, & c. 3. ſuper
 ſiclus ſit quatuor drachmarum. Et ferrum ha- Ezechi.
 ſtæ eius quod ſexcentos ſiclos habebat, libras Lib. 1. c.
 Caſtellanas noſtras. 18. & vncias tres. Tota 17. Reg.
 vox Hebræa eſt (D. Hieronymo teſte) שֶׁקֶל. i. Lib. He-
 ſecel aut ſchekel nominatur, Latine ſiclus, q̄ braicarū
 & duas drachmas pende- traditio-
 ditur: ſiclum ſanctuarij vnus vnciæ alij con- nū in Ge-
 ſtituunt, qui octo regales noſtros & totidem neſim.
 teruncios continet, quod tum Iosepho lib. 14.
 cap. 18. minam Hebræā duas libras & ſemis-
 ſem complecti, tradenti, tum Ezechieli. c. 45.
 ſexaginta ſiclos minam conſtituere, docenti,
 repugnat, quod de ſiclis ſemuncialibus debet
 intelligi. 60. nanque ſemunciæ, vncias. 30. con-
 ficiunt, & hæ minam, nam duæ libræ & ſemis
 30. vncias habent.

De Mina.

DRachmas Atticas centum, teste Plinio cō-
Pli. lib. tinet, quarum centum, Talentum confice
21. c. 11. i. re scribit Iosephus. Erat etiā monetæ genus va-
Iose. lib. lens ex nostris nummis centum & tres regales,
3. c. 10. an aut decem coronas, dum drachma sit triginta
ti. Iud. quinque terunciorum. Minam Hebræam, dua-
Iose. lib. bus libris & semisse, id est triginta vncijs con-
14. c. 13. stare, tradit Iosephus. Et sexaginta sici faciunt
Iud. anti. minam apud Hebræos ex Ezechiele. Mina
Ezech. Attica quatuor drachmis minam Romanam
c. 45. superat, Agricola autore. Geneseos cap. 33.
 apud septuaginta minam pro nummo, & num-
 mum pro mina positum videbis vt apud Io-
 sephum, lib. 2. cap. 3. ait nanque. Ioseph Isinae
 litis viginti minis venditum, quod summū pre-
 tiū erat & exuberās notabatur, sic. $\frac{1}{4}$ m. Græco
 & n. Item græco supra scripto.

De Cistophoro.

Idem est quod Talentum Rhodium 4000
Coelius. denarios valens, teste Coelio: sed nactus est
1. 10. c. 2. Codicem mendosum nā in Festo debet aliter
Cic. li. 2. legi, quoniam Cistophorus octonis assibus
p. 6. ad stat, teruncios 32. valens. Cuius meminit Ci-
Atti. cero ibi. An Cistophoro Pompeiano iacea-
 mus,

mus, & idem. Num etiam de Cistophoro du
bitant? Item lib. ii. ep. i. & pro domo sua, &
eius crebra mentio apud Liuium.

Idem. li.
2. ep. 16.
Liui. li.
4. bel. Ma
ced.

De Sicilico.

Sicilicus est semūciæ dimidiū: siue duæ dra
chmæ. Volusius Mærtianus Iuriscōsultus
peritissimus, Antonini philosophi magi-
ster, vt Julius Capitolius scribit, Vnciam in
quatuor sicilios partitur, & semunciā in duos,
& cum hæc quatuor drachmis cōstet, si Sicili-
cum duas drachmas habere patet. inde Pom
peius Festus præcipit sicilicum dictum, quod
semunciam fecet. Itē Fanius, drachmam si ge
mines, aderit, quē dicier, audis, sicilicus. Cuius
mentio est. l. liberto suo. §. Quidā. ff. de annuis
legat. Vbi ait, semunciam & sicilicum, genus
ponderis est non monetæ.

Pompe.
lib. 17.
Fanius
apud Prif
cia. li. de
ponde. &
mensu.

De Pholle.

PHollis tradente Suida idem est quod obo
lus, cui Cælius Rhodo. suffragatur. Cuius
nummismatis mentio est Cod. Theodosiano,
lib. 14. titu. 24. l. i. Vicenis (inquit) phollibus
per officium distrahantur. & infra Prædictis
phollibus emptam. Sed ibi perperam scri-
bitur follis, per f. cum recta orthographia

Cælius. li
10. c. 2. et
li. 25. c. 27.

De Coloribus

fit cum Ph. Græcè nanque apud Suidam sic
scribitur. πολλίς.

De Coloribus.

PARUA sunt quæ à nobis in hoc opusculo tra-
dentur sed nimirum altissimam eruditio-
nem, variamq; lectionem requirunt: quanuis
quæ colorū sit natura, quo modo ex quatuor
qualitatum mistione conflentur quæ varia-
tis causa docere, non sit in præsentia animus:
philosophis discutienda relinquemus: dunta-
xat de eorum significationibus tractabimus.
Quæ Latini sermonis propriam significatio-
nem & elegantiam requirentibus, autoresq;
intelligere volētibus, fore non inutilia spero.
Noster autem labor quantum emolumētū sit
allaturus, vel hinc vnusquisq; facillimè colli-
gere poterit: Nam quotuisquisq; est, quem si
percōteris, quæ vox Latina est, qua el color
pardo, o colorado, o canelado, castaño, rucio,
alazan, o vayo, explicare possit, etiam cū au-
tores euoluerit, vera vocabula doceat? Item si
interrogas ruber, rubidus, rufus puniceus, pur-
pureus, Phœniceus, rutilus, quas coloris rubri
differentias, & varietates amplectantur: quis
erit, vel mediocriter eruditus, qui post multā
lectionem tibi satisfaciat? Hæc vobis, o lecto-

res

*Puro et significatione coloris. in significatione
et in parte vocabuli de significatione. An. 23*

res humanissimi, breuissimis his pagellis tradimus, quibus feliciter utamini. Nunc autem colorum appellationes, & significationes tradere conabimur, quanquam Phavorinus philosophus apud Aulū Gellium dicat, plura esse in sensu oculorū, quam in verbis, vocibusque colorum discrimina. Quorum species à Theophrasto & Aristotele septem assignantur. Nos autem quatuor colorum genera, ad quæ cæteros reducemus, assignabimus, Pythagoreos philosophos maxime sequētes: album, nigrū, rubrū, luteum, vt Plutarchus scripsit.

* Albus, Hisp. blāco, ex nullius rei admistione fit, simplex color est, quin potius multi eius & nigri mistura fiunt teste Aristotele: & si lib. 10. Meth. physicæ: colores omnes ex albo fieri videri asseueret. Huius coloris synonyma sunt, candidus, canus, olorinus ab olore pro cygno, & Melinum, Pli. lib. 35. ca. 6. melinum candidum & ipsum est, optimū in Meloinula. Pallidi vel splendoris mistione differunt, nam candidus nitenti luce perfusus est, vt nix, albus autē pallori est vicinus. Vt Seruius lib. 3. Georg. ibi, color deterrimus albis & giluo.

Ruber est omne quod rubet, Hisp. lo colorado, verum aliter rubet ignis, sanguis, ostrū

aliam
 * Album natura liber et quicumque natura liber non sunt colores nec alij naturales v. l. siculana 69. alias 70. 3. de uentis, & delegat. 3.

Aulus
 Gel. li. 2.
 c. 26.

Theo. li.
 6.

Plātarū.
 c. 4.

Arist. li.
 de sensu,

ac sensibili.

Plutar. li.
 1. c. 15. de

philoso.
 placi.

Arist. li.
 de sensu

et sensibili
 li. c. 3 et

4. et li. 1
 Meteo.
 c. 5.

De Coloribus

aliam rubri varietatem ostendit, Crocus & aurum aliam: quos omnes colores vna ruboris appellatione significamus. Sed ex ipsis rebus colorum vocabula mutuamur, vt rubor igneus, siue flāmeus, sanguineus, crōceus, ostrinus, aureus, rufus, idem est cum rubro. Color rubeus ex candidi ac ignei commistione fieri Aristoteles scripsit. Cæterum nos colorē rubeū in septē species diuisim⁹, quibus & si nō oēs ruboris varietates, at maiorem partē amplectimur, & sunt: Fuluus, Flauus, Rubidus, Phoeniceus, Rutilus, Luteus, spadix, oēs isti sub Rubri seu Rufi appellatione sunt: aut acuetes eum, & quasi incendentes, aut cum colore viridi miscētes, aut nigro infuscantes aut virēti sensim albo illuminantes, sic Fronto apud Gellium.

Aristo.
lib.4.
Meteo.

Gell. lib.
2.c.26.

Oui. lib.
1.4. Ide. li.
1. Meta
mor.
Virg. li.
2. Aenei.

Faluus. Auri ruborē præ se fert. Hisp. Roxo, Inde fuluum aurum appellamus, vt Ouidius. Et æs fuluum dixit idem. Fuluus est etiā Hisp. leonado, y canelado. Sic Leonē Fuluū appellauit Vergilius. Aulus Gellius loco citato, ex viridi & rufo mistum videri, ait: & in alijs plus viridis, & in alijs plus rufi habere. In equis el color alazan.

Flauus. Hisp. Roxo claro. Aulus Gellius ex rubro, viridi, & albo concretū esse docet. Pla

to

to vero in Timæo, splendidū albumq; rubro
mistū, flauū procreare ait. Hūc mediū esse in
ter Puniceum & viridē scribit Aristoteles &
Græcè *ξανθὸς*. vocatur eodem teste ibidem.

Rubidus. Hisp. colorado. Idest, rufus co- *Arist. li.*
lor nigredine mistus, idem est Roseus, & rubi *3. Meteo*
cundus. Est & color, quem Hisp. encarnado *c. 2.*
dicimus.

Phoeniceus. Qui & Puniceus Hisp. color de
grana. A Phoenicibus hūc colorē in lanis pro-
be reddētib; dictus. Lucreti⁹, purpura Phœ-
niceusque color clarissimus omnis. Coccinus
idē est, & Coccineus, à Cocco id est, pro gra-
no quo lanæ colore rubro inficiunt. Hic &
purpureus vocatur. Idē est ostrinus ab ostro,
id est, pisce vnde purpura fit. Dicitur & por-
phyriacus, seu Porphyrus à Græco *πορφύρα*.
quod est purpura. Hic color ex rubro, albo,
nigroque generatur Platone autore, secundū
autem Aristotelem ex igneo & candido ani-
mā purpureā pro sanguine Vergilius dixit. *Iuue. sã-*

Sarranus. Idem est quod purpureus, *Iu-*
uenalis, Sarrana ferentem ex humeris aulæa *ty. 10.*
togæ. Ver. & Sarrano dormiat ostro. à Sarra, *Verg. li.*
sic olim teste Gellio, Tyros vocabatur, vbi *2. Geor.*
tingebatur purpura. Inde & hic color Tyrius *Geor. li.*
dictus. *14. c. 6.*

Luteus.

De Coloribus.

Pli. li. 10 c. 53. Luteus: Hisp. amarillo. Pallorem luteum Horatius nominavit. Et pro vitello, oui luteū Plinius dixit, sic: in ovo certa est gutta, ea fallit, palpitatq; ipsum animal ex albo liquore cōparatur, cibus eius in luteo est. Aulus Gellius scribit esse colorē rufum dilucidio rem.

Ou. li. 5. Meta. Ouid. li. 2. Meta. Rutilus. Hisp. Ruuio, cruorē rutilū vocavit Ovidius. Et capillos rutilos dicimus, eodem teste.

Ouid. li. 3. geor. Spadix. Castaño claro, splendorem ruboris significat, quales fructus palmarum sunt nondum sole incocti, quem colorem in equis Vergilius cōmendat, quāquam Fronto apud Aulum Gellium synonymum Phœnic ei coloris, ait esse. Hactenus Rubri species.

Plato. in Timeo. Niger, Negro, idē est ater, sed hoc magis quid horrendum, triste, ac vitu iniucundum habet, vnde pro luctuosus capitur.

Fuscus. Hisp. Hosco, ex albi & nigri confusione fit, vt ait Plato, dum maior pars sit nigri, in equis est color, morzillo.

Pallidus. Ex albi & nigri confusione generatur. Hispa. blanquezino, en las mulas, el color plateado, asinorum color est.

Luridus. Color acardenalado. Est enim supra modum pallidus.

Plumbeus. Color de plomo.

Buxeus

Buxeus. Est buxi arboris colorem reddēs, luteus est color multo candido mitius. Hisp. color de box, amarillo claro. Martialis maximi- *Mar. li.* dentis buxeos esse dixit. Cuius coloris 2. meminit Plin. tum lib. 12. cap. 7. tum lib. 22. cap. 9.

Gilvus, pardo, ex albo & nigro, dū maior pars sit albi: idem Buxeus est, In equis, el color vayo. Vt Vergilius, color deterrimus *Veog. li.* albis & giluo. *3. Georg.*

Ferrugineus. Ferricolorem refert, ad cœruleum tendens: inde idem est quod nubilum, triste, lugubre.

Cœruleus. Hisp. Verdinegro o azul, splendidum, albo adiunctum, ac multus nigror hūc creant. Thalasicus & Thalasinus, etiam dictus, & venetus. Cic. Oculos Mineræ cœlios *Cic. lib. 1.* esse, cœruleos Neptuni scribit. *de Natu.*

Pullus. Hisp. Burielado, o pardo escuro, niger purpureo mitius. Inde toga, & tunica pulla apud Ciceronē, & pullatus, el enlutado. hic *Cicer. in* color ab aliquibus et Beticus dicitur ac Hispania *uaticiniū* nus, quoniam hoc colorem maxime gaudeant, *Or. 6. in* Marti. lib. 1. Baticatus atq; leucophæatus. *Verre 10.*

Anthracinus. Color de carbon ab *άνθραξ*, carbo, inde Anthracinus colorem carbonis referens.

Glaucus.

Glaucus. Hisp. garzo, o zarco, coeruleus albo coniunctus, hunc colorem gignit, ex Graeco prodiit, illis γλαυκός, nobis coesius est, sed ut Aulus Gellius tradit, vsitatus est Graecum vocabulum. In equis, el color Rucio. Oculos Coesios antiqui vituperabant, foedosq; vocabant, ut Salusti⁹ de Catilin^e oculis: vnde de eis Cicero, notat, & designat oculis ad coedem vnunquemque nostrum.

Cic. in
Catil.

Viridis, verde, fuluus color nigro mistus viridem colorem facit.

Vitru.

li. 8. c. 3.

Coracinus. Ακόραξ, ακισ; coruus, coruinus color. Hisp. negro atezado, legi apud Vitruvium.

Ter^e. in

eū. act.

4. Sc. 4.

Mustelinus, pellis mustellæ colorem referens. Hisp. Pardo escuro. Terent. colore mustellino.

Mart.

lib. 10.

Prasinus. Hisp. color de puerro, a Graeco πρασινος defluxit, pro porrum. Est enim color viridis ad porri coloris similitudinem. Martialis, d^a nostra est Prasina synthesis emptæ togæ. Vna ex quatuor Romanorum factionibus,

Tranqui.

in. Domi

ti. c. 7.

Pli. lib.

21. c. 16.

ut leges apud Trāquillum in Domitiano, qui prasino colore induebatur.

Ianthinus, ab ἰορ, viola & ἄνθος flos. Color violaceus. Et quia violarum multa sunt genera Plinio & Dioscoride testibus, purpureæ, luteæ

luteæ, & albæ. Colorem illum significat, quæ Diosco. li
 purpureæ referunt. Hisp. Morado, Martialis, 3. c. 12. 9.
 coccina formosæ donas, & Ianthina mœche.
 Dioscorides luteum habentem colorē in me-
 dicinæ vsu probat. μήλιον, enim luteum sig-
 nificat.

Rauus, Color est cæsius, nigro mistus. Hi- *Horat. li.*
 sp. Pardillo negro. Vnde Horatius, Lupam *3. Car.*
 rauam dixit, & oculi rai à Varrone. Qui cæ- *ode. 27.*
 sij cum sint, maxime colore nigro miscentur. *Varr. li.*
 Hisp. garço escuro. *2. c. 2. de*
re rust.

Venetus. Est idem quod cæruleus. Hisp. *Mart. li.*
 azul o verdinegro. Marineis fluctibus quam *14.*
 simillimus, dicitur Thalassicus, & ferrugineus
 (vt aliqui prodūt) à maris & ferri colore. Que
 dam Romanorum factio hunc colorem ve-
 stiebat. Vnde Martialis, Si veneto prasino ve-
 faues, qui coccina sumis, Ne fias ista transfuga
 veste vide

Cyaneus. Idem est quod cæruleus, idest,
 cyani gemmæ colorem reddens. Hisp. Tur- *Aurel.*
 quesado. Aurelius Cassiodorus, vt modo ve- *Cassio. li.*
 neta, modo blattea, modo prasina, modo pos- *5. ep. 34.*
 sit, cyanea reperiri. *Variarū.*

Blatteus. Idest color purpureus. Hisp. Ber-
 mejo, roxo, à blatta, pro purpura. Cuius colo-
 ris meminit Aurelius Cassiodorus loco citato

E Ame=

Sueto. in
Nerone.
c. 32.

Amethystinus. Color est amethysti gemmæ colorem referēs. Hisp. Colorado escuro. Suetonius, & cum interdixisset vñum amethystini ac Tyrii coloris.

Tyrius. Idem est quod purpureus. Hisp. color de grana. Vt in testimonio supra citato. Quoniam laudatissima purpura in Insula Tyro conficiebatur.

Pla. Pe-
nu. Ac. 5.
Sc. 2.

Aquilus, color est non omnino niger, sed multa albi mistione confusus & temperatus.

Sueton .
in Aug .

c. 79. in
fine.

Pli. 32 c.
10. in fine

Vitru. li.
8. c. 3.

Hisp. aguileño, o hosco claro, Festus Pompeius ab aqua deduci scribit, & ab hoc aquila.

Plau. statura haud magnacorpore aquilo. Suetonius de Augusti Cæsaris colore, Colorē (inquit) inter aquilum candidumq;

Leucophæus, est color albus fusco mistus,

nā λευκός albus est, & φαιός, fuscus. Hisp. pardillo, o pardo, ceniziento. inde Plin. pannum leucophæum, nominat, & Vitruuius, pecora leucophæa.

De Calendis.

Arist. li.
4. physi.

Arist. c.
6. prædi-

ca.

TEmpus (Aristotele teste) est numerus motus primi orbis, Hoc tempus in sæcula ducitur, licet non constet ex partibus positionem habentibus in continuo secundum eundē autorem: Tamē habet quēdam ordinē partium

*Calendariu hunc quatuordecim vocatur
et Regit. Linnæus. l. 2. p. 521.*

tiū: eo quōd aliquid sit prius, aliquid posteri.

Quodlibet item sæculum in centum annorum spatium partimur. Annum in duodecim menses. Mēsiū quidam habēt triginta dies, quidam vero triginta vnū, vnus autem viginti octo, aut viginti nouem diebus cōstat. Quod his versiculis qui vulgo circumferuntur facile intelligitur.

Iunius, Aprilis, September, siue Nouember.

Triginta lucas, reliquis tamen una supersit.

Viginti & octo Februarius accipit ortus.

Si bissextus erit, tunc vnus iungitur illi.

Qui hoc significant: hos quatuor menses, Iunium, Aprilem, Septembrem, Nouembrem, singulos habere triginta dies, cæteros autem triginta vnum, Februariū viginti octo, & cum annus fuerit bissextus, viginti nouem.

De Anno bisextili.

Vera anni magnitudo secundum Astronomos est tercentorū sexaginta quinque dierū, & horarum ferè sex. Vulgus autem dies tantum supputat sex horis omissis, quæ intra quadriennū diem vnū conficiunt: dies enim & nox viginti quatuor horarum spacio circumscribitur: Idcirco Plinius hæc monumētis suis mādauit: primum omnium dierū ipso

Pli. li. 18

c. 25.

De Calendis.

rum anni, solisque motus prope inexplicabilis ratio est, ad tercentos sexaginta quinque adijciunt etiamnum intercalarios, diei noctisque quadrantes. Vt igitur annus æqualitate progrediatur, temporumque ratio facilius solis itineri cõgruat (vt idem Plinius docuit) in quolibet quadriennio vigesimo quarto, & vigesimo quinto Februarii, dies vnus intercalatur: In quibus bis, sexto Calendas Martij numeramus. Inde dictus est bisextus, & annus bisextilis est, quãdo ille dies interponitur, & absumitur. Propterea à Iuriconsulto traditur, cū bisexto Calendas est nihil refert, vtrum priore an posteriore die quis natus sit. Quare autores cum hos dies in suis actis discernere ac iudicare, vellent, vt intelligeretur, in quo die bisexto id esset actū, Calēdas intercalares priores, aut posteriores dicebant, Cicero, cum ad sextum Calendas intercalares priores, rogatu fratrum tuorum venissem mane ad Cæsarem. Quoniam sexto Calendas vigesimo quarto, & vigesimo quinto die numerabant, vt intelligeret Ligarius, Ciceronē ad Cæsarem iuisse vigesimo quarto die, addidit priores. Quare illud est aduertendum Calendas intercalares pro diebus mensis Februarii accipi. Vnde illud Ciceronis sic est intelligendum, ante

Pli. li. 2.
c. 8.

Iuriscōs.
in l. cū bisexto ff.
de ver. sig.

Cice. li.
6. ep. 14.

Cicer.
P. Quintio.

Q. dicitur primo de xlv bisexto secundo de xlv. u. & quin-
vestat. Rebuff. in d. l. cum bisexto

quintum Calendas intercalares, idest vigesimo quarto die Februarij. Et illud eiusdem. Pridie Calendas intercalares. Iuriconsultus in lege citata sic tradit. nā id biduum pro vno die habetur, & posterior dies intercalatur, non prior. *Macrobiy lib. 1. Saturnalioy c.*

Ibidem.

e. m. l. 3.

§ 3. ff. de

intercalarij

Rebuff. ad

l. 9. §. 15. ubi

liberij ff. de

v. sig. & cap

14 §. futurum

de vob. sig.

ub. gl. m.

lib. ann.

de die m. m.

2. de cap.

De Annibisextilis cognitione.

A Num bisextilē sic inuenire poterimus mille & quingentos annos ab humana salute omitte: ceteros autem in duas partes diuide: quæ si paires, & æquales fuerint, ita vt ex earum numero in ambabus partibus paria facere possis, in illo anno erit bisextus. Sin autem paria ex quolibet numero non conficiuntur, non erit bisextus: quoniam ex singulis partibus, hoc numero diuiso, paria fieri nequeunt. Anno vero sexagesimo octauo quia hic numerus diuisus in qualibet parte facit triginta quatuor annos, qui paria conficit, (facit nāq; decem & septem paria) erit bisextus. Et deinde singulis quatuos annis erit bisextus: vt anno septuagesimo secundo, septuagesimo sexto, et sic in cæteris quadriennijs.

De ratione mensium.

Romulus primus Romanorum rex fide-
rum rationis expertus, annum in decem so-
lum menses distribuit, quod Ovidius his car-
minibus testatur.

Ouid. li.
i. Fasto.

Tempora digereret cum conditor urbis, in annum.

Constituit menses quinque bis esse suos.

Quorum primus Martius erat, sic tradēte Solino.

Romani in initio annum decem mensibus cō-
putabant, à Martio auspiciātes, inde deo Mar-
ti Romuli genitori dicatus, vt Macrobius
scribit, vnde illud Ouidij.

Macro.
li. 10. c.
12. Satur
nal.

Martis erat primus, Venerisque secundus:

Ouid. lo-
cocitato.

Hic generis princeps, ipsius ille pater:

Ab hoc numero verus ille numerus prodibat,
Quintilis, Sextilis, September, October, No-
uember; December. Quia erat mensis quin-
tus, sextus, septimus, &c. Qui numerus nostris
temporibus non recto numeri tramite proce-
dit, quia Ianuarius primus est.

Secundus mensis apud antiquos erat Apri-
lis, quasi Aphrilis, id est spuma, quam Græci
ἀφρον nominant, vnde Venerem Aeneæ ma-
trem ortā credunt. Aut nominatus fuit Apri-
lis, ab aperiendo, quoniam illo tempore arbo-
res

res aperire se, & pullulare incipiant. Sic Macrobius loco citato.

Tertius, Maius nominatus à maioribus cōfilio Rempub. tuentibus: aut à Maia Mercurij matre, cui mercatores, illo mense nauigare, ac negotiari, incipientes, sacrificabant.

Quartus Iunius, à iunioribus armis vrbein Romam propugnantis: aut quod apud Latinos Iunonius ante erat vocitatus.

Quintus, Iulius vocatur, quintilis à numero antea appellatus, qui nunc septimus est. In honorem Iulij Cæsaris dictatoris hoc nomen inditum, quoniam die decimo huius mensis procreatus fuisset.

Sextus, erat sextilis, qui nunc Augustus ab Augusto Cæsare Imperatore nominatur. Cæteri à numero, September, October, Nouember, December dicti. Numa vero Pompilius secundus Romanorū Rex mēsis his Ianuariū & Februariū addidit, & ideo Ouidius.

At Numa nec Ianum, nec auitas præterit umbras.

Mensibus antiquis præposuitque duos.

Ianuarius à Deo Iano nuncupatus: quoniam hic Deus biceps cum sit, videt quod ante & retro est: sic hic mensis præcedentis anni finē, & futuri principium intuetur.

Februarius autem Deo Februo Ditis patri

De Calendis.

Cic. li. 2. de legib⁹ dicatus fuit: qui lustrationib⁹ præerat. Februa-
re enim purgare est, eo nanque mense Roma-
ni ciuitatē lustrabāt, & iusta dijs manibus sol-
uebant. Hic mensis Cicerone teste, veteribus
extremus anni fuit. Nos autem à Ianuario an-
ni exordium, quoniam nostræ salutis fuit ini-
tium, auspicamur.

De diuisione mensium.

*Plutar.
proble.
23.*

Menses, vt nunc, quondam à Romanis in
tres partes diuidebantur, in Calendas,
Nonas & Idus. Hac potissimum de causa (vt
Plutarchus scribit) quoniam Romani Lunam
tres mutationes in mense facere, animaduerte-
bant, in coitu, in plenilunio, in luminis incre-
mento, & decremento. Propterea nunc ter-
geminam, vt Vergilius, nunc triforamen, vt Se-
neca, vocabant.

Calendæ id circo primus dies mensium vo-
cabatur, quasi Calendas, à verbo cœlo, as, quo-
niam illo tempore cum sit maritata cum Sole,
seu in eius coitu occultatur, & nō apparet. Sic
Plutarchus censet. Macrobius autem à verbo
Græco καλέω. ὦ. quod est voco, Pontifex no-
ua Luna conspecta populum vocabat, quot-
que dies à Calēdis ad Nonas superessent, pro-
nuntiabat. Hinc Calendarium librum ratio-
num

*Plutar.
proble.
23.*

num tractum, non omnium, sed earū, quæ ad foenus pertinebant, & in quo debitorū nomina in scribebantur. Calendis enim, idest, primo vniuscuiusque mensis die, pecuniæ dabantur foenori, & cum vsuris exigebantur, vt. l. Qui filium. De legatis. 3. cum quis (inquit) Calendarium præstari alicui voluit, vtrum ne nomina duntaxat debitorum præstari voluisse intelligendus sit, an vero etiam pecuniam si qua ab his exacta, eidem tamen Calendario destinata fuerit. Sic intelligenda lex illa. ff. de fundo instructo. Nepoti (ait) legauerat prædia quæ regione certa habuerat, vt instructa cū sunt vino, grano Calendario.

Nonæ, arum, à nouus, venit Plutarcho professore, cui Macrobius suffragatur: quoniam illo tempore noua Luna conspicitur, cuius primum aspectum Pontifex minor obseruabat, visamque regi Sacrificulo nuntiabat, sacrificiumque ambo celebrabant. Vel à nouem dicta, quòd ab eo die, semper ad Idus, nouem dies computentur.

Idus, ab *ἰδός*, eos. oritur, idem est quod species, quoniam Idibus Luna speciosa videbatur, sic Plutarchus sensit: quem Macrobius loco citato sequitur. Vel ab iduando nominatè quod Etrusca lingua diuidere est: Idibus nam

E 5 que

Plutar.
proble.

23.

Macro.

li. 1. c. 5. Sa
turna.

De Calendis.

que mensis diuiditur.

Quatuor menses qui in hac dictione intelliguntur, Mar. Ma. Iul. Octo. habēt nonas septimo die mēsis, & Idus quinto decimo: qui sunt Martius, Maius, Iulius October. Cæteri nonas quinto: idus tredecimo. Reliqui dies ab Idibus per Calendas mensis sequentis numerātur.

De Calendarum vsu.

Mensium dies, aut vis eos scribere, aut scriptos inuenis: si scribere volueris, ille dies sit ne per nonas, Idus, aut Calendas numerātus inspicere: quod cum feceris, quot dies maneant ab illo die ad Nonas, Idus & Calendas computa, & illos scribe, & sic voti cōpos euades: vt à tres de Abril: iam hos dies in nonis Aprilis includi, pro comperto habes, qui mensis cum quinto die nonas obtineant, sic numerat: tres, quatro, cinco, sunt tres dies, dices tertio nonas Aprilis.

Vel sic idem latina computatione efficere poteris incipiens à Calēdis, Nonis, & Idibus quemadmodum computatio postulauerit: vt à diez de Abril, quoniā hi dies intra Idus continentur, incipiam hoc modo: Idibus Aprilis, a treze, pridie idus a doze, tertio idus a on-

ze,

ze, quatro Idus, a diez: & quonian hic numerus latinus cōsentit cū numero à me quæ sito, scribā quarto Idus Aprilis, a diez de Abril.

Similiter quando dies intercluditur intra Calendas, facies: vt a veynte y ocho de Abril: sic cōputabo: calendis Maij primero de Mayo, Pridie calendas a treynta (quoniā hic mensis hos dies cōprehēdit) tertio calendas a veynte y nueue, quarto calen. a veynte y ocho, & illū eundem scribes, quoniā numero tuo quadrat. Vel sic eandem cōputationem conficere valebis, cū iam tibi sit exploratū intra idus, vel Nonas, numerum tuorum dierum cōtineri, vide a die tuo ad Idus, & Nonas quot dies restent, & ipsis vnū adde, & quoduis efficies, hoc pacto a cinco de Mayo, iam intelligo, hos dies per Nonas esse numerandos, & Maium Nonas septimo die finire: sic considero, a quinto die ad septimum duo dies intersunt, his vnum addo, sunt tres dies, dicam tertio nonas Maij. Eodem etiam modo si volo, a veynte y seys de Mayo scribere, ab hoc numero vsq; ad finē huius mensis, quinque dies sunt, quibus adiūgo duos (quod efficiendū est quando intra calendas est numerus) & septē dies efficiuntur, tunc septimo Calēdas Iunij scribo, & quod expetiui sum nactus.

Quando

De Calendis.

Quando autem dies scriptos scire libuerit, calculus ita fiet: illos dies qui fuerint scripti, si ante Nonas vel Idus fuerint ex Nonarum vel Iduum numero auferes, super quos vnum adde, & certum dierum numerum habebis. Vt inuenio scriptum: quinto nonas Martij, qui mensis nonas septimo die habet, vnde quinque ademptis, duo restant, quibus vnum addo, & illud erit actum tertio die Maij. Idem in idibus facies. In calendis vero, numero extracto, duos dies adde: vt inuenio scriptum: decimo calēdas Maij, a trigesimo die huius mensis, numerum ibi inuentum demo, & viginti vnus dies manēt, quibus duobus additis, erunt viginti tres dies Martij. Ad cuius rei exactiorē cognitionem hoc exemplum adhibuimus, Primum diem mēsis in ablatiuo locauimus, dicentes calendis. Ceteros vero dies per nonas, vsque ad diem nonarum, deinde per Idus, vsque ad diē Iduum, reliquos vero dies per mensis sequentis calēdas numerabimus sic.

Exemplum mensis triginta vnum diem habentis.

Calendis. Iulij.

Sexto nonas aut postridie calēn. Iulij

Primero de Iulio

A dos de Iulio.

Quinto

Quinto nonas.	A tres.
Quarto nonas.	A quatro.
Tertio nonas.	A cinco.
Pridie nonas (secundo nonas non dicitur)	A seys.
Nonis.	A siete.
Sequētes dies per Idus cumputabuntur, sic.	
Octavo Id ⁹ aut postri die nonas Iulij.	A ocho de Iulio.
Septimo Idus	a nueue.
Sexto Idus	a diez.
Quinto Idus	a onze.
Quarto Idus	a doze.
Tertio Idus.	a treze.
Pridie Idus. nō dicim ⁹	a catorze.
secundo Idus.	
Idibus.	a quinze.
Reliqui dies a Calēdis mēsis sequētis numerū sumet. Vt.	
Decimo septimo Calē das Augusti, aut postri die Idus Iulij.	A diez y seys d̄ Iulio.
Decimo sexto Cal. Augusti.	A diez y siete d̄ Iulio.
Decimo quinto Calē. Augusti.	A diez y ocho d̄ Iulio
Quarto decimo Calē.	Augusti

De Calendis.

Augusti.	A diez y nueue de Iulio
Tredecimo cal. Aug.	A veynte de Iulio
Duodecimo cal. Aug.	A veynte y vno de Iulio
Vndecimo cal Aug.	A veynte y dos de Iulio
Decimo cal. Augusti.	A veynte y tres de Iulio
Nono. cal. August.	A veynte y quatro
Octauo calendas.	A veynte y cinco
Septimo calendas.	A veynte y seys
Sexto calendas.	A veynte y siete
Quinto calendas.	A veynte y ocho
Quarto calendas.	A veynte y nueue
Tertio calendas.	A treynta
Pridie calendas, nõ dicitur secundo calen.	A treynta y vno

Exemplum mensis triginta dies habentis.

Calendis Aprilis.	Primero de Abril,
Quarto nonas aut postridie calen. Aprilis.	A dos de Abril.
Tertio nonas.	A tres.
Pridie nonas.	A quatro.
Nonis.	A cinco.

Reliqui dies usque ad tredecim per Idus sunt numerandi Vt.

Octauo

Octauo Idus aut po- stridie nonas.	A seys de Abril.
Septimo Idus.	A siete.
Sexto Idus.	A ocho.
Quinto Idus.	A nueue.
Quarto Idus.	A diez.
Tertio Idus.	A onze.
Pridie Idus.	A doze.
Idibus.	A treze.

Cæteris per Calendas mensis sequentis compa-
tandi sunt sic.

Decimo octauo Calēdas Maij, aut postridie Idus Aprilis.	A catorze de Abril
Decimosextimo Calen. das. Maij.	A quinze.
Decimo sexto Calen.	A diez y seys
Decimo quinto Calē.	A diez y siete
Decimo quarto Calē.	A diez y ocho
Decimo tertio calen.	A diez y nueue
Duodecimo calen.	A veynte
Vndecimo calen.	A veynte y vno
Decimo calen.	A veynte y dos
Nono calendas.	A veynte y tres
Octauo calendas.	A veynte y quatro
Septimo calendas.	A veynte y cinco
Sexto calendas	A veynte y seys

Quinto

De Calendis

Quinto calen.	A veynte y siete
Quarto calendas.	A veynte y ocho
Tertio calendas.	A veynte y nueue
Pridie calendas.	A treynta.

Illud est aduertendum Nonis, Idibus & Calendis, tantum dici, quoniam in his tempus, ablatiuo duntaxat ponitur. Est etiam sciendum loco genitiuorum adiectiua posse locari: ut quinto Nonas Iulij, uel Iulias: septimo Calendas Martij, uel Martias: quando tertio Idus, Nonas, & Calendas pronunciamus, hi accusatiui à præpositione subintellecta ante reguntur.

Hæc de Calendis.

Salmantica

Excudebat Petrus Lafus.

1573.